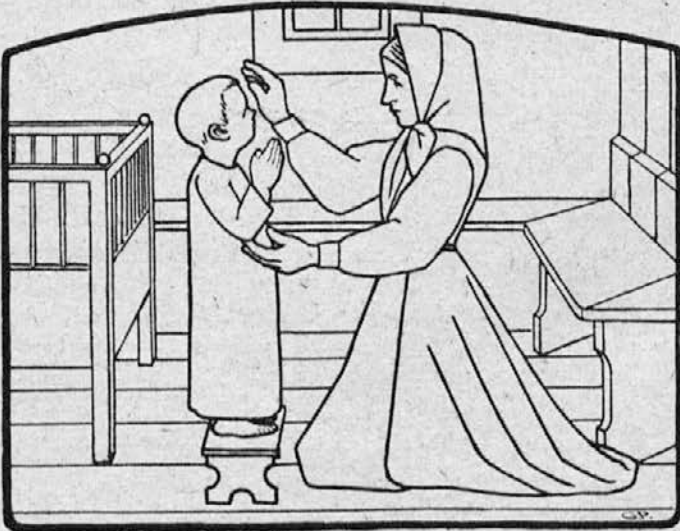

SLOVENSKI UČITELJ

Leto IX.

Št. 5.

VERI, UZGOJI IH POKU.

OBSEG.

	Stran
Zgodovinska črtica o jeseniški šoli	97
Še nekaj o „Dnevniku“	98
Pomen malenkosti pri vzgoji	101
Uporaba pri veronauku	103
Psihologija in pedagogika	106
Katehetski vestnik.	
Vzgoja npravne mladine	108
Raznoterosti	109
Zgledi, uporabni pri katehezi	111
Katehetski pripomočki	112
Šolske vesti	113
Drobtine	115
Razpisi učiteljskih služb	119

Na ovitku:

Slovstvo in glasba — Odlok.

Slovenski Učitelj

Glasiló slovenskih kršćanskih učiteljskih
::: in katehetskih društev. :::

Last „Slomškove zveze“ in „Društva slovenskih katehetov“.

Letnik IX.

V Ljubljani 15. maja 1908.

Štev. 5.

Zgodovinska črtica o jeseniški šoli.

Zbral župnik Fr. Pokorn. – (Konec.)

Boljši šolski red, večja natančnost v vsakem oziru se je pričela šele z 1848. letom. Takrat je namreč nastopil učiteljsko službo na Jesenicah ravno izšolani Frančišek Černivec, porojen 1828. leta v Št. Vidu pri Zatičini na Dolenjskem. Učiteljeval je na tej šoli, ki se je pod njim preselila s Save na Jesenice v Ahčinovo hišo poleg starega župnišča, do 1870. leta. Šola se je imenovala »ljudska šola«. Začel je spisavati vsakoletno redno razredbo in druge šolske zaznamke, ki se hranijo še danes v šolskem arhivu. Z Jesenic se je preselil v Podbrezje, kjer je postal 1885. leta definitiven. Ondi je vodil vedno z mladeniškim veseljem tudi petje, četudi se je postaral, ter prevzel tudi poštno oskrbljevanje. Pod njegovim vodstvom je na Jesenicah 1849. leta obiskovalo šolo 85 otrok, in sicer 44 dečkov in 41 deklic, kar kaže, da je bil obisk mnogo boljši, kakor pa pred njim.

Uspešno so delovali v blagor jeseniške mladine tudi: domačin Frančišek Klinar 1870. do 1876. leta; za njim šest let je poučeval Josip Klopčič, Moravčan, porojen 1848. leta, in eno leto Frančišek Medic, Črnučan, rojen 1854. leta. Oba sta pozneje odšla na Štirsko v službovanje.

Nova doba napoči za jeseniško šolo. Občina kupi od kranjske obrtne družbe Kosovo graščino, ki jo posveti v šolske namene. Iz sedanje Ahčinove hiše se šola 1848. leta preseli v novo stanovanje ter obenem povzdigne iz eno- v dvorazrednico. Takrat se je vpeljal na jeseniški šoli tudi pouk v nemščini, ki ga je obiskovalo 19 dečkov in 23 deklic. Od leta 1883 do 1889 je služboval na Jesenicah Anton Majer, ki je bil 6. aprila 1884. leta imenovan nadučiteljem in je sedaj c. kr. okrajni šolski nadzornik v Ljubljani. Kot druga učna moč pa je bila leta 1884 nastavljena učiteljica Ludovika Donatti, ki je bila leta 1897 umirovljena. Dvorazrednica pa ni dolgo zadostovala, kajti že 1887. leta, dne 24. septembra, so jo razširili v trirazrednico, katero je pohajalo 161 učencev: 75 dečkov in 86 deklic, in od tedaj vsako leto več.

V tem času so delovale na tej šoli dalj ali manj časa poleg že imenovanih še sledeče učne moči: Kot nadučitelj Karol Bernard od 21. avgusta 1889 do 13. januarja 1895. leta, kot definitivni, provizorični in pomožni učitelji, oziroma učiteljice pa: Anton Korošec, Rudolf Piš, Jožef Korošec, Julij Slapšak, Mihael Kosec, Pavla Kren, Franc Rant in Olga Wurner. Dne 17. aprila 1895 pa je kot nadučitelj nastopil svojo službo Josip Medič, ki je s spretno roko 12 let modro in previdno vodil šolske zadeve.

Pod njim se je šola z odlokom z dne 16. septembra 1895. leta povzdignila v štirirazrednico in se je v teku let razširila še s štirimi paralelkami. Pod njegovim vodstvom so službovali tudi še sledeči učitelji, oziroma učiteljice: Emil Guštin, Karolina Bergmann, Ivan Bajželj, Olga Sittig, Rozina Coriary, Ema Schitnik, Zožija Zajc, Pavla Schitnik, Mihael Salberger, Franc Fabinc, Olga Šivic, Marija Remžgar, Rozalija Merva, poročena Salberger, Iva Orel, Marija Malec in Josip Sicherl.

Z odlokom z dne 27. januarja leta 1893., št. 3266, je c. kr. deželni šolski svet proglasil nemški jezik na jeseniški šoli obveznim.

Učiteljski zbor se je vsled razširjenja šole na Jesenicah v stari graščini znatno pomnožil. Bog daj, da bi se kmalu sprehajal v krasnejši, zdravjši in pripravnejši zgradbi nove šole!

Dne 3. novembra 1903 pa se je ustanovila s pomočjo nemškega »Schulvereina« nemška enorazrednica, ki se je leto za letom razširjala do štirirazrednice. Prvotno je imela svoj prostor v stari graščini na Savi, sedaj pa ima lepo novo šolsko poslopje, v čigar veži čitamo ta-le napis: »Das Laibacher Schulkuratorium hat dieses der deutschen Jugend gewidmete Haus im Jahre 1906 mit hervorragender Unterstützung der Krain. Sparkasse und der Krain. Industrie-Gesellschaft durch die Krainische Baugesellschaft erbauen lassen.«

Učencev je v nemški šoli okoli 170, med njimi nad 40 Slovencev.

Še nekaj o „Dnevniku“.

Julij Slapšak. - (Dalje.)

V sedmih predalih nasvetovanega dnevnika je »začrtana psihološka in logiška pot« za prvo ponedeljkovo uro, ki je odmerjena za računstvo, in sicer za pismeno seštevanje.

Po moji pameti je prvi, drugi, tretji in zadnji predal s preobširno glavo vred čisto brez potrebe in keristi, samo birokraški privesek za okrasek in parado. Tudi po mnenju reformatorja samega so ti predali odveč; kajti on le zahteva (»Slov. Učit.« 27): »V dnevniku naj bi se začrtala psihološka in logiška pot za vsako uro in vsak predmet, oziraje se na didaktiške in formalne stopnje.« In da ti predali nimajo čisto nič

opraviti s to zahtevo, si se potrpežljivi bralec že prepričal, ako si pogledal njegov zgled. Kakšen pomen bi pa naj tudi imel — recimo — za formalne stopnje fakt, da je učno knjigo, n. pr.: Črnivčeva računica, III. zvezek, pisati po reformiranem dnevniku s častjo in skoro polnim naslovom med učila? In ostali trije predali še tolikega pomena nimajo! Torej jih smemo z mirno vestjo in brez skrbi črtati. In črtamo te predale tem rajše, ker smo sovražniki vsake brezplodne potrate časa, ko bi nam bil tudi na razpolago. Ko bi na priliko izračunal enorazredničar, kolikokrat bi bilo treba zapisati po reformiranem dnevniku le računico, torej učno knjigo, kot učilo, bi brez dvoma opustil to brezkoristno zapisavanje in vzkliknil z menoj vred: »Pojte se solit, vi paradni birokratje!« In prav bi imel! Le izračunajmo!

Na teden za vsak oddelek po 6 učnih enot v računstvu (po 3 z direktnim in po 3 z indirektnim poukom), torej za vse štiri oddelke 24 učnih enot. Na 40 tednov pride $40 \times 24 = 960$ enot. Na ponavljajno šolo (dečke in deklice) 48 enot, skupaj torej 1008 enot, to se pravi: entisočosemkrat je treba enorazredničarju zapisati na leto samo ime: Črnivčeva računica, III. zvezek. O, iz malega zraste veliko! In za to se porabi že nekaj pol!

Ali otroci kaj pridobijo, ako piše učitelj računico kot učilo v dnevnik? Ali naj se na ta način pogloblja učitelj v logiko in psihologijo; ali mu naj po tej poti stopajo pred oči didaktiške in formalne stopnje?!

Da je čisto nepotrebno in le za parado pisati učno knjigo kot učilo v dnevnik, ki je — seveda — učilo, in to dan na dan in celo po večkrat, kaže gospod reformator sam, ko n. pr. koj pri drugi učni uri (zemljepisje) ne omenja berila, ki bi ga po isti pravici smel pisati v predal za učila. Če tu ne, čemu tam, mar zato, edino zato, da se prazen predal popiše?!

Prvi, drugi, tretji in zadnji predal, kakor smo že rekli, je samo za parado. Ker tudi po g. reformatorja zahtevah niso bistveno potrebni, se nam pri današnjem razmotrivanju ni treba nanje ozirati. Ostajajo nam še četrti, peti in šesti predal. V teh tiči jedro reformacije dnevnika, v teh je začrtan zahtevani učni postopek (učna pot), za te se gre, ali naj obveljajo ali ne, ali jim dajmo domovinsko pravico tudi v dnevniku ali ne.

O pravilnosti izpeljave začrtane psihološke in logiške poti z ozirom na formalne in didaktiške stopnje (glej zgled!) ne dvomimo, zato glede tega ne rečemo nobene .

Posebej o zgledu g. Š. samo to: Da se lahko za pripravo ali pozorovanje najpreje ustno računa in potem pismeno; da se števila zapišejo, imenujejo, potem seštevajo; pa da se primerja ustno seštevanje s pismenim, nato pa abstrahira pravilo, in da temu sledi vaja; to je čisto res in samoobsebi umevno. Dobro, lahko tako postopaš, to podpišemo! A da bi moral ta postopek pisati v dnevnik, bože mili, ne delajmo se vendar otroke, saj to so razumljive reči! Meni se zdi, kakor da bi moral litanije, predno bi jih hotel moliti, najpreje prepisati

Mišlim, da se ni treba še dalje muditi pri tem razmišljanju ter se izpraševati, ali je potrebna reformacija dnevnika v smislu g. Š. ali ne.

Jaz sem v tem pogledu na jasnem in ne bom nikdar litanij prepisaval, da bi jih potem bral; risal pota od zelnika do hiše, po katerem hodim že 14. leto, da bi ga bolje spoznal; spisaval, kako je žlico v roke jemati, ki mi že, odkar sem shodil, teče dobro, dokler je kaj v skledi . . . Oh, ne bodimo vendar premalenkostni!

Z reformiranim dnevnikom bi s tem opravili; je nepotreben in vsaj na encrazrednicah neizvedljiv: proč ž njim!

Pa kaj je pravzaprav nagnilo gospoda Š., da je vstal in šel reformirati dnevnik?

Ko se človek otrese — da govorimo s Cankarjem — šolskega prahu, se naenkrat zagleda nag, v vsej mizeriji in groza ga pretrese, ko vidi, da so mu vse metodike, vsa didaktika in formalne stopnje napovedale bankrot; da s kramo, ki si jo je pridobil tekom dolgih šolskih let, naenkrat ne ve, kaj bi počel; in da se ga še ta ne drži, kakor klop, ker je ta krama večinoma balast spomina in ni še, kakor bi rekli, prekuhana »v krvi«. (Mislim, da je vsak na sebi skušal ta štadij, ta duševni proces.) Tedaj nastopi reakcija v pedagoški duši učiteljevi. Prične se znova učiti. Pa to učenje mu gre zdaj v mozeg in kosti, se čisto prekuha v njegovi krvi, ker spaja učenje s prakso roko v roki. Blagor mu, kdor je živel ob času rečene reakcije v razmerah, da se je mogel posvetiti vedi in poglobiti v svojem zvanju; zakaj on gre poslej trdno svojo pot dalje, samozavestno, prepričevalno. In če se ni mogel učiti in se tako nanovo v vednostih in praktičnem poučevanju prepeči in prekuhati: jezav in zabavljiv in zbadljiv bo do konca svojih dni v učiteljevanju in nič prijetnega, lepega, zabavnega mu ne bo prinašalo izpolnjevanje stanovskih dolžnosti.

Gospoda, ali ne rodi reakcija reformatorje?

Najpreje se reformira »jaz« sam. In ko je ta reformiran, stoji učitelj na lastnih nogah, ima svoje nazore, za katere gre v boj, ako treba. No, in tako je rojen — reformator.

Gospod tovariš Š. je samostojna, krepka individualnost, mož samotornega izrazitega naziranja. Ne čudim se, da je nastopil pot reformatorja; ali da je izvedel reformacijo dnevnika v prid birokratizmu, to zveni čudno, in zameril bi mu, ako bi ne znal, da so ga k temu prisilile razmere, ali odločneje povedano: dejstvo, da je treba vso učno snov trikrat pisati: najpreje v podrobni učni načrt za eno leto naprej, potem v dnevnik za en dan naprej in naposled v tednik za en teden nazaj. Njemu se je neumna zdela ta potrata časa, to trikratno napisavanje učne snovi, zato je vstal in nam podal reformirani dnevnik. In da bi ta reformirani dnevnik držal in bi mu ne mogel nihče do živega, ga je opremil z nekako znanstvenim ozadjem, rekši, da se ima v dnevniku »začrtati psihološka in logiška pot za vsako uro in vsak predmet, oziraje se na formalne in didaktiške stopnje«.

Ne strinjamo se sicer z reformiranim dnevnikom; vendar pa moramo v očigled malenkostnih ali pa brezbriznih ljudij, ki zahtevajo trikratno zapisovanje učne snovi, kar je udarec v obraz duhu in črki toza-

dnevnega državnega zakona, hvaležno konstatirati, da je vsaj vstal zopet eden ter s svojim reformiranjem dokazal, da ni vse — da rabim mil izraz — dobro v šolski birokraciji.

Kaj je torej z dnevnikom, ki ga je oblast s šolskim letom 1902/1903 splošno uvedla poleg tednika in podrobnega učnega načrta za napisovanje učne tvarine in o katerem trdi gospod Š., da je povzročil precej nepotrebnega šuma? Izpregovoriti hočemo prosto besedo o podrobnem učnem načrtu, tedniku in dnevniku.

Tednik: § 33. šolskega in učnega reda z dne 20. avgusta 1870, m. u. l. z leta 1884, št. 4, veli: »Vsake šole voditelj je odgovoren, da so izgotovljene potrebne uradne knjige, namreč: tednik.«

M. u. z dne 12. februarja 1884, št. 23.122, točka 2, se glasi: »Razrednico in tednik je združiti v jeden uradni spis, imenovan »razrednica«, in je v taistega vpisati osobito . . . učno tvorino, ki se je razpravljala vsak teden, kakor tudi domače naloge.«

Če so šolski voditelji in učitelji preobloženi s pisarijami, more to škodovati vzgojnemu in učnemu delovanju, za katero jim je v prvi vrsti skrbeti. Radi tega so se šolska oblastva z m. r. z dne 12. februarja 1884, št. 23.122 (m. u. l. ex 1884, št. 4) pozvala, obstoječe ukaze glede uradnih spisov na občnih ljudskih šolah, kakor tudi dotične obrazce pregledati in pri tej, kakor odslej pri vsaki priliki gledati na to, da se nebitvene pisarije odpravijo, neizogibne pa narede priprostejše. V ta namen so se s tem ukazom nekatera določila š. i. u. r. izpremenila. Dotični novi obrazci za Kranjsko so se predpisali z razpisom deželnega šolskega sveta za Kranjsko z dne 8. septembra 1893, št. 2178. S tem razpisom so se uvedli novi obrazci tudi za razrednico in tednik, ki sta postali povsem samostojni tiskovini. Pred par leti se je tednik še nekoliko izpremenil; dobil je to obliko, kakoršna je sedaj v navadi.

To je bistvena postavna podlaga tednika. Namen mu je, kakor smo slišali, da se vanj vpisuje učna tvarina, ki se je razpravljala vsak teden, kakor tudi domače naloge; ali skratka: v tednik se vpisuje učna tvarina enega tedna (za nazaj). To je, vzemimo, prvo zapisovanje učne snovi.

Pomen malenkosti pri vzgoji.

(Prefekt M. Štular.)

„Iz malega raste veliko“. (Nar. preg.)

Dandanes se veliko toži o pokvarjenosti mladine. Res je, tudi stori se veliko za njeno rešitev, žalibog pogosto brez uspeha. Prepozno namreč je gasiti, ko je že vsa streha v ognju — prepozno je, svariti in učiti, ko so že vse strasti razdivjane. Mnogo je tega zla krivo pohujšanje po slabi družčini, mnogo tudi slabo berilo, posebno med mladino po mestih in obrtnih krajih.

A brez dvoma je tudi mnogo krivde pri starših, učiteljih in vzgojiteljih, ki se pri mladoletni deci niso zmenili za malenkosti: so tu in tam kaj opustili, kar bi morali poučiti, posvariti, kaznovati. Iz malega pa je zraslo veliko: iz male, ne grajane napake — velika razvada, pregreha. Iz malega prepirljivca je zrasel pretepač, iz malega lažnika — tat in krivoprisežnik, iz male svojeglave ničemurnice velika koketa, plesavka, razuzdanka. In to vse je zraslo iz majhnih korenin, ker se niso o pravem času izruvale.

Na malenkosti torej paziti, ako hočemo veliko doseči. Zato v tem sestavku nekaj misli o pomenu malenkosti pri vzgoji.

Ako hoče vzgojitelj mladega človeka res dobro vzgojiti, mora seveda najprej jasno vedeti, kaj je namen vzgoje. Potem bo znal v dosego tega namena izbrati primerne pomočke, ali prav uporabiti take, ki mu jih slučajno ponujajo razne prilike v življenju. Jasno mora biti vsakemu vzgojitelju pred očmi, da hoče mladega človeka vzgojiti v značaj, ki se bo po pravih, krščanskih načelih v vsem samostojno odločeval za dobro in proti slabemu. V dosego tega namena mora dosledno uporabiti primerna sredstva, mala in velika.

Pri pametnem upoštevanju malenkosti naj se vzgojitelj ne boji očitanja, češ, »to je pedant«. Sta lahko dva vzgojitelja, ki upoštevata iste malenkosti, a vkljub temu je eden pedant, drugi pa ne.

Pedant je oni, ki zahteva malenkost kot tako, iz same malenkostne sitnosti in svojeglavosti; češ, »moja mora obveljati«. Pravi vzgojitelj pa zahteva točnost tudi v malenkostih ne iz sitnosti in svojeglavosti, ampak iz višjega ozira, namreč, da se bodo njegovi gojenci z malenkostmi polagoma izvežbali za velike reči in težke naloge, ki jih čakajo v življenju.

Tudi rokoborec ni takoj s početka dvigal cente težkih reči. Začel je vaje z navadnimi težami, ž njimi napredoval v moči ter polagoma postal kos velikim pezam, silnim borbam. In tako je z vsakim mojstrom, z vsakim umetnikom: točni so morali biti v prvotnih, malenkostnih vajah, da so mogli napredovati in se povzpeti do velikega. — Malenkosti so torej takorekoč kakor klini pri lestvi, po katerih se človek povzpne v višino.

Malenkost je podobna drobnemu zrnu, iz katerega zraste po pametnem ravnanju lepa rastlina z lepim, obilnim sadom. Vzgojitelj mora biti enak poljedelcu, ki vseje ob setvi spomladi seme z namenom, da bi iz njega pognala obilna žetev. On ne pazi na zrno zaradi njega samega, ampak zaradi sadu, ki ga donaša, zaradi žetve. On pazi na vsako zrno, ga ne zanemarja, ga ne meče nalašč na kamenje in med trnje, ampak ga seje na rodovitno zemljo. Seveda se mu vkljub vsej pazljivosti marsikatero poizgubi. Tako bo tudi vzgojitelju sem in tam vkljub pazljivosti in skrbnosti ušla marsikatera stvar, a nalašč vedoma ne sme prezreti nobene, ki mu lahko služi v dosego njegovega namena.

Zvestoba in točnost v malenkostih je podobna kvasu, ki polagoma prekvasi vse testo, predrugači in oplemeniti ves človekov značaj. Jako lepo primeru rabi o tem znani švicarski pedagog dr. Foerster, ki pravi:

»Vsaka še tako malenkostna navada v točnosti je kakor kak samostan v divjem pragozdu, ki polagoma civilizira in kultivira vso okolico. Malenkost so pionirji v divji goščavi.« Kjer je prej raslo trnje in srobot, so nastala polagoma plodovita, krasna polja. Kjer so se skrivale divje zveri, so nastala ljudska selišča. Tako tudi tu: ena dobra navada rodi drugo. V duši, ki je prej v njej gospodovala strast, zavlada krepost. Kdor tako smatra malenkosti, ne bo izlepa postal pedant.

Kdor pa ne vadi mladine v malih stvareh natančnosti, v malih rečeh se premagovati, je ne bo nikdar vzgojil v značaje. S tako popustljivostjo jo samo razvadi, vzgoji površno, brez resne in odločne volje, tako, da se tudi pozneje več ne more dvigniti iz svojih razvad in površnosti, ker ji manjka resne, močne volje. Že imenovani dr. Foerster je zapisal silno lepe besede: »Bistri svoje oko tudi za nerednost v najmanjši stvari, ker le potem boš pozoren na nerednosti v velikih zadevah. Bodi oprezen proti najmanjši neresnici, da ti ostane čut za resnico vedno do skrajnosti vesten in občutljiv. Bodi pošten do skrajne malenkosti, da se ti učvrsti volja v poštenosti. Zakaj moralna rast človekova se ne začneja z junaškimi čini v velikem, ampak z zmagami v malenkostih.« (Konec prih.)

Uporaba pri veronauku.

Prof. dr. J. Demšar.

Šola mora vzgajati, v tem so edini vsi resni učitelji. Odločno so to zopet poudarjali priznani pedagogi pri zadnji enketi, ki se je vršila v naučnem ministrtvu glede preosnove srednjih šol. Šolski pouk je postranske vrednosti, če ne pripravlja za življenje; zlasti velja to o veronauku. Nadnaravnih resnic nam Bog ni razodel zato, da jih le vemo, ampak, da po teh resnicah živimo in se po njih zveličamo. Torej se mora tudi pouk o razodetih resnicah ozirati na življenje. Ker je božja beseda živa in močna (Hebr. 4, 12.), vpliva katehet že na življenje svojih učencev, če jim le podaja verske resnice v taki obliki, da jih učenci razumejo in se zanje vnamejo. Pravilen pouk v veronauku je vedno vzgojevalen. Vendar je odmenjena vzgoji še posebna formalna stopnja kateheze — uporaba. Dve vprašanji sta glede uporabe pri katehezi posebno važni: 1. Na kaj naj se ozira, 2. kak naj postopa katehet, ko navaja učence, da obračajo verske nauke na svoje življenje.

I.

Predmet, na katerega se ozira uporaba pri katehezi, so raznovrstni slučajji človeškega življenja, v katerih voli človek med raznimi npravnimi dejanji. Katehet živi kot žive odrasli sploh, občuje največ z odraslimi, na svoja otroška leta je deloma pozabil, zato je naravno, da tudi v šoli najlažje govori o življenskih razmerah odraslih ljudi. In prav, pa tudi po-

trebno je, da večkrat omenja razmer, v katerih bodo učenci morda šele čez več let in da zavaruje tako učence proti nevarnostim, ki bodo v poznejšem življenju najbrž pretile njihovi veri in nrvavnosti. Ni pa prav, če se katehet skoro nič ne ozira na dejanske potrebe svojih učencev in če jih skoro nikdar ne navaja k temu, da bi verske nauke t a k o j uporabljali.

Poglejmo druge šolske predmete, n. pr. pouk v tujem jeziku. Učenci se, recimo, nauče pravilne sklanjatve. Takoj nato pismeno in ustmeno izdelujejo stavke, v katerih uporabljajo to, česar so se naučili. Nesmiselno bi ravnal učitelj, ki bi koncem teoretičnega pouka o sklanjatvi rekel učencem: »Pravilno sklanjati znate. Ko boste pozneje v življenju govorili tuj jezik in boste pri čem prišli do kakega samostalnika, se spomnite sklanjatve in postavite besedo v pravi sklon.« Če bi šola tako ravnala, bi učenci najbrž p o z a b i l i, česar so se naučili; pa če bi se pozneje še tako dobro spominjali pravil, ki so se jih naučili, bi jih težko znali porabiti, ali jim v slučaju potrebe n i t i n a m i s e l n e b i p r i š l o, da je treba s e d a j porabiti to in ono pravilo, ker take uporabe nikdar niso bili vajeni.

Res, da glede uporabe v e r s k i h resnic na življenje učenci niso tako neokretni kot glede ostalega šolskega pouka, ker so verske resnice v tako tesni zvezi z življenjem, da človek večkrat nehote misli nanje, ko se mu je odločiti za to ali ono dejanje. Tudi bi otrokova vest sama, dalje cerkev in večkrat tudi domača hiša popravila mnogo tega, kar bi zamudil katehet glede uporabe verskih resnic na življenje. Vendar, če se v šoli le redkokdaj oziramo na dejanske nrvavne potrebe učencev, je vsaj velika nevarnost, da učenci verske resnice hitro pozabijo ali se jih ne spominjajo, ko bi bilo treba ravnati po njih, ali pa ne znajo v življenju porabiti tega, česar so se naučili pri veronauku.

Pomislimo tudi, da je človek že sam po sebi rad zadovoljen s samimi dobrimi sklepi. Torej ne smemo učencev še navajati k temu, da mislijo na dobre sklepe, katere bodo mogli izvršiti k večjemu šele čez več let, ne da bi se ozirali tudi na svoje sedanje življenje. Človeku, zlasti mlademu je treba, da se fizično in m o r a l n o u t r d i. Zato pa ni dovolj, da gleda življenje le od daleč, ampak se mora že tudi v a d i t i v stvareh, ki so njemu primerne.

Tudi je eno glavnih pedagoških načel: »Išči tvarine, na katero hočeš navezati nauk, v krogu, v katerem živi učenec.« Tega načela se mora držati tudi katehet, ko izvaja učencem iz verskih resnic nauke za življenje. »Kje in kdaj imajo učenci priložnost, da uporabijo nauk, katerega jim hočem dati?«, tako se nam je treba zopet in zopet vprašati, ko se pripravljamo na katehezo.

Moliti, sprejemati sv. zakramente, udeleževati se službe božje, to so več ali manj dolžni vsi šolski otroci. Zato je treba, da se katehet večkrat ozira na te važne dolžnosti krščanskega življenja. Vendar pa ne sme l e i z k l j u č n o te dolžnosti povdarjati. Vprašajmo učenca: »Kako služimo Bogu?« Navadno se glasi odgovor: »Bogu služimo s tem, da m o l i m o.« Z dolžnostjo, da molimo, se po otrokovih mislih, mnogokrat že

tudi končajo vse dolžnosti krščanskega življenja. Molitev je sicer ena prvih dolžnosti, ki jih imamo do Boga, vendar ni dosti, da smo kristjani samo takrat, ko molimo. *V e r a m o r a p r e š i n j a t i v s e n a š e ž i v l j e n j e*. Tega se mora zavedati že tudi otrok. Zato ni dosti, da opozarja katehet učence le na to, kako se morajo ravnati po verskih resnicah glede molitve doma in v cerkvi, marveč ozirajmo se pri katehezi na vse življenje, zlasti tudi na šolsko življenje svojih učencev.

V svojih spisih, zlasti v »Jugendlehre« in »Schule und Charakter« navaja Foerster mnogo slučajev šolskega življenja, na katere se mora ozirati učitelj, posebno katehet, ko uči in vadi učence krepostnega življenja. Učence moramo zavarovati proti napakam, ki so jim nevarne. Zakaj bi v ta namen iskali raznih izmišljenih slučajev, ali zakaj bi posegali vedno le v življenje odraslih, katerega otroci popolnoma še razumeti ne morejo, če vidimo že v šolskem življenju svojih učencev vse polno nevarnosti za te napake.

Laž, hinavščina, goljufija, lenoba, častihlepnost, zavist, sovraštvo, pohujšanje, napačni oziri do tovarišev, to so napake, glede katerih so otroci včasih v šoli v večji nevarnosti kot drugje. Ne moremo si prikrihati, da je življenje v šoli polno izkušnjav, proti katerim je treba mladino kolikor mogoče zavarovati. Nasprotno pa daje šolsko življenje otroku tudi brez števila priložnosti, da se vadi v resnem krščanskem življenju, ki zahteva zlasti, da duh gospoduje telesu, telo pa da uboga duhu. Pot, po katerem dobi duh gospodstvo nad telesom, je premagovanje samega sebe. Za tako premagovanje pa daje učencem dovolj priložnosti tudi resna *š o l s k a d i s c i p l i n a*.

Da učenci mirno in ravno sede, da ne drže rok pod klopio ali v žepu, da se ne igrajo, da se zdrže smeha, da odhajajo iz šole po določenem redu, to so dolžnosti, ki zahtevajo od učencev mnogo dušne moči in so zato vredne, da katehet pri uporabi verskih nauk opozarja tudi nanje. Ni se bati, da bi katehet pri tem navadil učence malenkostne tesnosrčnosti ali da bi se sam zdel učencem pretirano natančen, če le smatra malenkostno stvar, kot res malenkostno, pa vendar kot stvar, ki je za vse življenje lahko velike važnosti. Lepo pravi Foerster (Schule und Charakter, str. 134): »Popravi tudi najmanjšo napako, toda vedi, da je res najmanjša. Bodi oprezen za najmanjši nered, ne kot bi bil majhen nered že velika nesreča, ampak varuj se najmanjšega nereda, ker le potem ostaneš občutljiv za večji nered, boj se najmanjše laži, ker le tedaj ostaneš rahločuten glede resnicoljubnosti v važnih rečeh.« Krepost se ne začneja z heroičnimi deli v velikih rečeh, marveč z zmagami v najmanjših stvareh; kdor tukaj ne začne, sploh ne začne in nima resne volje, da bi začel.

Predmet, na katerega se pri navodilu za življenje lahko oziramo, so tudi razni *p r e s t o p k i* učencev proti nramnosti ali tudi le proti šolskemu redu. T a k o j n a j b i o b r a v n a v a l i v e d n o l e n u j n e s l u č a j e. Vedno opominjevanje moti pouk in slednjič pri učencih tudi nima nobenega vspeha več. Dobro pa je, če si razne prestopke učencev zapomnimo in jih

obravnavamo tedaj, ko pridemo do primerne tvarine v veronauku. Večnoma katehet pri taki priložnosti govori bolj mirno in stvarno, učenci pa so za dober opomin bolj dovzetni kot pri graji.

Zasledujmo življenje svojih učencev, proučujmo njihove razmere, uglobimo se večkrat v njihovo mišljenje in gotovo dobimo mnogo slučajev, v katerih imajo učenci priložnost, da verske resnice, katerih so se učili, takoj porabijo v svojem življenju. Če opozarjamo pri veronauku učence na slučaje iz njihovega lastnega življenja, je pouk živahen in zanimiv, učenci pa začenjajo spoznavati, da veronauk ne govori o vprašanih, ki so daleč proč od nas, ki se nas torej komaj kaj tičejo, marveč da posega vera v vsakdanja, najbližja, pa tudi najbolj globoka vprašanja našega življenja. (Dalje prihodnjič.)

Psihologija in pedagogika.

Predaval pri sestanku „D. S. K.“ profesor A. Kržič. — (Dalje.)

Nekateri metodiki so si mislili: tako se godi v naravi, tudi v šoli se mora goditi tako! In res, Herbartovci so postavili na tretjo formalno stopnjo zahtevo, da naj se našteva množica sličnih predmetov in iz njih primerjaje abstrahira dotični pojem. V življenju je tako primerjanje naravno, a v šoli bi bilo pa nenaravno, ker se dá isto doseči po veliko krajši in lažji poti; le izjemoma, uči dr. Weber, bi bilo tako postopanje potrebno: če ima neznan pojem le en znak; če njegovi znaki niso otrokom kar nič znani, ali bi jim jih bilo težko z besedami razložiti. To pa je v verouku zelo redkokrat.

b) Navadno se godi abstrakcija po takozvani a p e r c e p c i j i, ker tudi um uporablja v višjem spoznavanju že pridobljene pojme v pridružitvah novih, kakor smo to opazovali pri predstavah v nižjem spoznavanju. Ako, n. pr. otrok prvokrat vidi slona, že takoj vé, da je čveteronogata žival. Znani so mu že pojmi: noge, zobje, rep, velik itd., le v taki sestavi še niso bili nobenkrat pred njegovimi očmi. Morebiti se mu bo zdelo prvi hip, da ima slon dva repa, ali dva rogova, a kmalu spozna, da je na enem koncu to, kar je imel za rep, — le rilec, in kar je imel za rogova, sta le dva orjaška zoba. Ko nekoliko časa opazuje doslej še nepoznano žival, se polagoma strinjajo že poznani pojmi z novimi znaki, ki jih prvokrat opazi na živali, pa ima pred dušnimi očmi popolno sliko orjaškega slona, pa tudi občni pojem slona. Ni mu treba primerjati več slonov med seboj, marveč kar iz dušne zakladnice privzame potrebne pojme, t. j. ad-percipira jih.

Kako velikega pomena je apercepcija pri učenju, naj nas prepriča še ta-le zgled. Preprost kmet in botanik gresta po travniku ali po hosti. Oba opazujeta cvetlice, pa kako različno! Kmet jih morda čišla le po barvi in vonjavi. Tu pa tam odtrga katero, da jo poduha ali morda zatakne za klobuk. Botanik pa veselo pozdravlja svoje znanke po imenu in kar ostrmi,

ko zagleda novo cvetlico, ki je poprej še ni videl in poznal. Poglavitni znaki, ki jih opazi na nji, so mu že znani; takoj vé, v katero vrsto spada, in zvedavo poišče v botaniški knjigi oni bistveni znak, po katerem se loči od že znanih mu cvetlic iste vrste, ter tudi ime. Tako je po apercepciji izgotovljen nov pojem in zdaj pozna eno cvetlico več. Kmet si pa ni nič pomnožil znanja, ker nima v svojem umskem zakladu potrebnih pojmov, da bi apercipiral kaj novega. V navadnem življenju pravimo: Podlage nima za višje spoznavanje. Za nas pa je opomin: Novo graditi na podlago starega — vedno postopati o d z n a n e g a d o n e z n a n e g a.

Naj še omenim, da P. L i n d e n in ž njim dr. W e b e r je mnenja, da apercepcija nam zdaj razlaga to, kar nekdanj takozvani »intellectus agens«.

c) Tvorjenje pojmov po abstrakciji je naravna pot; mogoče jih je pa tudi pridobiti po umetni poti, z d e f i n i c i j o, posebno pa še z definicijo, ki je združena z ilustracijo, t. j. če se definicija pojasni še z zgledi, primerami itd.

Na ta način pa je le takrat mogoče tvoriti pojme, ako so otroku že znani posamezni pojmovni znaki dotičnega predmeta. N. pr.: »Nebesa so kraj, kjer angeli in svetniki uživajo večno veselje.« Tukaj so delni pojmi vsi znani že otroku. Otrok vé, kaj je »kraj«, o »angelih« in »svetnikih« je tudi že veliko slišal, »veselje« mu ni več neznan pojem, »uživati veselje« tudi že zna, o »večnosti« se mu je že večkrat govorilo. Torej bo v definiciji tudi lahko zbral vse znane pojme v eno skupino — v občni pojem: nebesa. Namesto abstrakcije delujejo tukaj besede, ki so simboli dotičnih delnih pojmov.

Ni pa mogoče po definiciji dobiti e n o s t a v n i h pojmov, ki imajo le po en bistveni znak; pa tudi ne takih, ki se dajo sicer deliti v več delnih znakov, pa so otroku še neznan ali se jih le težko spominja. V takih slučajih se da le po abstrakciji kaj prida doseči. Torej bi bile pri malih zapletene definicije prava tortura.

Obratno so pa ob p o n a v l j a n j u le definicije z ilustracijo na mestu, ker pojmi so že vsaj po nekoliko znani, torej jih je treba le bolj izjasniti in izpopolniti. Pri otrocih v elementarnih šolah namreč ne more tega doseči, da bi že ob prvih obravnavah dobili čisto jasne pojme, otroške misli ostajajo le prerade pri konkretnih predmetih in njih pojmi so le še bolj psihični ne pa logični. Izpopolnijo se le polagoma. V to svrhu pa bolj služi definicija z ilustracijo nego nova obravnava z abstrakcijo. Pri pouku se je namreč treba vselej postaviti na stališče učenčevo. Učenec pa ima že pojem vsaj v nepopolni psihični obliki. Nedostaje mu pa popolne in korektnega spoznanja posamičnih znakov. Kjer je pa celota znana, jo je treba razdeliti in objasniti posamične dele. To pa se ravno zgodi s pojasnjeno definicijo. Kdor bi hotel v takem slučaju nanovo induktivnim potom izvajati, bi bil podoben vrtnarju, ki hoče pospeševati rast rastlini s tem, da poleg nje vsadi drugo rastlino iste vrste; zakaj zopetno izvajanje že znanega pa nepopolnega pojma bi tega gotovo ne izpopolnilo, marveč dognalo nov pojem, ki bi bil prejšnjemu bolj ali manj podoben. (P. Linden.)

Na vse take psihološke zahteve se mora torej ozirati dobra metoda:

1. V u v o d u pripravlja za uspešno apercepcijo pri predstavah in pojmih ter dela na to, da se neznano naslanja na znano;
2. p o d a v a n j e poskrbljuje za določne in natančne predstave;
3. p r i r a z l a g i je treba skrbeti, da otrok dobi jasne pojme, da je prisiljen misliti;
4. z d r u ž i t e v j e pa že itak logična vaja.

Katehetski vestnik.

Vzgoja npravne mladine.

Kdor zna uporabiti prave pomočke, da utriuje, lika in vzgaja značaje, ta obenem zasaja plot, živo mejo hotnemu nagnjenju. Prva naloga takozvane seksualne pedagogike je v tem, da utriuje in krepi voljo, da vzgaja značaje. Zgolj umsko pojasnjevanje, sama razlaga nima zadostne moči, da bi človeka obbrzdala. Tudi enkratna kateheza o šesti zapovedi ne ohrani in ne ojači čuta sramežljivosti; treba je marveč na pomoč jemati vse faktorje, ki so merodajni pri vzgoji npravnosti, osobito še nadnaravne. O veliki vrednosti čistosti mora vzgojitelj vedno in vedno govoriti ter pripočati vse to, kar jo krepi, podpira in ohranjuje. Umevno, da bi naštevanje vedno istih motivov in nagibov ter mrtvo ponavljanje istih reči preje škodovalo, nego koristilo. Divide et impera — velja tudi tukaj.

Navesti hočemo nekatera mesta v katekizmu, kjer bi se lahko vpletlo nekoliko nauka o šesti zapovedi.

Pri lastnosti »Bog je povsod pričujoč«, se kaj lahko pristavi: Bog te vidi povsod. Varuj se torej posebno onega greha, ki ga lahko prikriješ ljudem, božjemu vsevidnemu očesu pa ga ne moreš prikriti.

Pri nauku o angelih: Tvoj angel varih vidi vse, kar delaš. Spomni se ga večkrat, zlasti ako te hudobni duh zapeljuje v nečistost in kliči ga na pomoč, da ti varuje nedolžnost.

Pri odlomku o stvarjenju človeka zopet lahko kreneš na poglavje o čistosti ter poudarjaš, da je telo delo božjih rok, da je ustvarjeno tudi za nebesa, torej je moraš ohraniti v časti.

Ko govoriš o izvirnem grehu, lahko pristaviš: Po grehu smo zapadli v hudo nagnjenje in v meseno poželjivost... Kako naj se človek obnaša, da bo zmagal, da si ohrani nedolžnost in poštenost?... Kazen za greh je tudi trpljenje pa hudo delo. »V potu svojega obraza boš jedel kruh«... Delo in trud pa je obenem obramba nedolžnosti... Lenoba pa je vseh grdob grdoba. Brezdelnost in nečistost sta si v bližnjem sorodstvu.

Pri katehezi o trpljenju Jezusovem: Zveličar je bil bičan, da je zadostil zlasti za grehe nesramnosti.

Pri grehih zoper vero se pomudi pri vzrokih, ki vodijo v nevero. Glavni in prvi vzrok je gotovo grdo, nečedno življenje.

Post je cerkev zapovedala, da posnemamo Zveličarja, da delamo pokoro za greh, da se lažje premagujemo in da lažje zatiramo skušnjave.

Enako se najde primerno opozorilo pri nauku o grehu sploh, pri nauku o milosti.

Naj je skušnjava še tako huda in nadležna, Bog da vedno milost, da lahko zmagamo.

Pri umestno se marsikaj pristavi pri pouku o spovedi. Kako nesrečen je človek, ki ima vest obteženo z grehi nečistosti, kako zadovoljen in potolažen pa je takrat, ko se mu pri spovedi odvali kamen, ki ga je težil.

Brez molitve — ni čistosti.

To so nekateri momenti, ki jih ne smemo prezreti. Vsakdo naj se loti one prilike, ki se mu zdi bolj primerna. Potrebno je, da se stvar večkrat vza-

me v misel, kajti poželjivost ostane pri človeku kot nekaka stalna kazen, stalna slabost; torej mora dušni zdravnik poiskati vsakojaka zdravila in jih ponujati pacientu, pa ne vseh naenkrat, ampak

polagoma. Skušnjave in hudo nagnjenje se poleže še le, ko človek leže v grob. Bolezen je stalna, trajna, torej mora biti tudi zdravilo pogosto, boj zoper bolezen — trajen.

Raznoterosti.

VII. sestanek »Društva slovenskih katehetov«, dne 6. maja, je bil dobro obiskan, ker se je pridružilo tudi več izvenljubljskih katehetov. Zborovanje je počastil tudi mil. g. stolni dekan M. Kolar, ki je prav pridno posegal v debato. G. predsednik Kržič je najprej povelil in obrazložil one momente, ki pridejo v poštev pri sestavi podrobnega učnega načrta za krščanski nauk, o katerih je bil razgovor že pri zadnji seji. Načrt za III. razred, ki ga je katehet Mlakar izdelal in utemeljil pri zadnjem sestanku, se je z večino odobril. Nesoglasje ozir memoriranja takozvanih molitvic, — ki mednje nekateri katehete prištevajo tudi razne vrste grehov, čednosti itd., — se je poravnalo, ko se je pojasnilo, da se v načrt vzamejo kot obvezna snov iste molitve (v pravem pomenu), ki jih mora vsakdo znati, — drugo pa je prepuščeno dobri volji kateheta in priidnosti šolskih otrok.

Pritrdilo se je tudi predlogu, da se katehetu dá večja svoboda pri razvrstitvi učne snovi ter je v tem tudi obveljal red, ki ga je g. predavatelj zasnoval pri podrobnem učnem načrtu za III. razred.

Ker bo treba prirediti načrte za vse kategorije šol, se je sklenilo, naj odredi p. n. knezoškofijski ordinariat, da bode en g. katehet izdelal načrt za eno-, oziroma dvo- ali trirazredno šolo. Ta načrt naj bi se po dekanijskih konferencah dal v razgovor in izpopolnitev. Slednjič bi se pri sestankih katehetskega društva mogli zediniti za najboljši osnutek.

Za osemrazrednice, oziroma za meščanske šole se bo skrbelo v Ljubljani.

Katehet Čadež je priporočal ljubljanskim katehetom, naj opozore birmance, da gredo na dan sv. birme že zjutraj k sv. maši. Izkušnja namreč uči, da je o Binkoštih prav mnogo ljubljanskih, morda tudi vnanjih birmancev brez sv. maše, ker prihajajo prepozno, se vozijo z botri po mestu itd. Vzrok te nerednosti so seveda največkrat posvetni botri sami, ki se ne menijo za sv. mašo in skrb

samo, da pridejo k birmovanju, poprepa se izprehajajo, ali pa sploh mudé izvun cerkve. Je pač težava, ker starši gledajo samo na premožnejše botre, ki so pa obenem največkrat površni katoličani, ali pa še kaj hujšega. Taki se potem ne potrudijo, da bi bili z birmanci pri sv. maši, kar je gotovo žalostno za nedolžno mladino. Nekaterim botrom in botream med gospodo je pa na mislih samo skazovanje ter čakajo, da se neposredno pred pričetkom birmovanja pripeljejo, da jih vse občuduje. Pred birmo niso pri maši, po birmi tudi ne.

Pri prihodnjem sestanku bo razgovor o učnem načrtu za prvi in drugi razred pet-, šest- in osemrazrednic.

Društvena kronika. D. S. K. se je zadnji čas pomnožilo za 15 članov. Skupno število vseh ustanovnih in rednih članov je točasno 366; od teh jih je plačalo članarino (2 K) doslej 225.

Zastojnska prošnja. »Društvo slovenskih katehetov« je bilo vložilo prošnjo, naj bi deželni šolski svet dovolil, da bi se slovesnosti prvega svetega obhajila udeležila vsa mladež dotičnega zavoda, ter da bi bil isti dan pouka prost. V Ljubljani in tudi sempatja po deželi se namreč vrši slovesno prvo sv. obhajilo na delavni dan, ker ob nedeljah ni prilično. Prošnja se je utemeljila s tem, da je ta svečanost velevažna za versko-nravno vzgojo mladine, da pouk v razrejenih razredih nima pomena, da se v Ljubljani izgubi samo en dopoldne, ker je ob času prvega sv. obhajila samo poldnevni pouk itd.

Kakor čujemo, se najvišja šolska oblast ni milostno ozirala na klic velike korporacije, kakor je naše katehetsko društvo, temveč je prošnjo kratko odbila. Zakon o versko-nravni vzgoji mladine kmalu ne bo imel nič več pomena za naše šole, ako bo šlo tako naprej. Šolsko sv. mašo ob delavnikih so nam v Ljubljani črtali, slovesnost prvega sv. obhajila krčijo in krajšajo, praznika mladinskega patrona sv. Aloj-

zija nimamo več... Kako torej gotovi šolniki umevajo zakonito zahtevo po versko-nravni vzgoji!?

»Ljudski šoli je naloga, otroke nраво-versko vzgajati... dajati jim pravo podstavo, da bodo kdaj vrli ljudje in državljani.« Povedali smo svojo sodbo, odgovornost nosijo drugi!

Pravica je zmagala. Pod tem naslovom se poroča z otoka Krka, da je po dolgem boju zmagal škof Mahnič proti šolskim oblastim v zadevi poučevanja veronauka v hrvatskem jeziku na italijanskih šolah. Stvar je bila namreč taka, da so katehetje poučevali na italijanskih ljudskih šolah hrvatske otroke v hrvatskem jeziku. Šolska oblast je to prepovedala koncem leta 1906. Ker pa se katehetje niso pokorili šolski oblasti, temveč so še nadalje poučevali hrvatske otroke v hrvatskem jeziku, je dala šolska oblast katehete po policajih iztirati iz šole. Škof Mahnič se je vsled tega pritoževal na vse mogoče instance, končno pa je naučno ministrstvo vendar odredilo, da se smejo hrvatski otroci na italijanskih šolah poučevati v veronauku v hrvatskem jeziku.

Za Francijo — koraka Češka. Kako razdrto je verstvo na Češkem, kaže sledeči dogodek: V mestu Brůx se je na neki ljudski šoli 35 otrok uprlo verskemu poduku. Izjavili so, da se ne uče krščanske nauka, ker so starši brezverci, oziroma anarhisti, in ker sami priznavajo ista načela. Okrajni šolski svet jih je sicer prisilil, sklicujoč se na obstoječo postavo, da se morajo udeleževati verskega pouka, — vendar nam pa ta dogodek jasno spričuje, da šola ozir verske izobrazbe ne doseže mnogo, če starši sproti podirajo, kar se v šoli sezida. »Beseda le miče, zgled vleče«.

Zdravstvena pedagogika, pomožne šole in higijena v šoli.

Društvo za krščansko dušeslovje priredi v dneh od 15. do 25. julija v Monakovem tečaj za zdravstveno pedagogiko in šolsko higijeno.

Krščanska vera zahteva, da se iz ljubezni do bližnjega pomaga revnim, slabotnim, nezmožnim, telesno in duševno zaostalim članom človeške družbe. Zdrava pedagogika tirja isto ter opravičeno podarja, da je treba otrokom, ki so telesno ali duševno nerazviti ali podnormalni, oskrbeti posebno vzgojo in od-

gojo, da bodo postali kolikormoč koristni člani človeške družbe, odnosno da se zmanjša število brezdelnih, ničvrednih, škodljivih in nevarnih človeških bitij.

Vsled tega se povsod ustanavljajo zavodi, ki jih skratka lahko nazivljamo pomožne šole za duševno pohabljenno mladino. Iz enakega namena se bo priredil tudi tečaj v Monakovem, ki je prvi te vrste v južni Nemčiji in ki se zanj zanimajo ne le šolniki, temveč tudi vsi, ki jim je pri srcu blagor bednega človeštva. Bavarsko ministrstvo za uk in bogočastje je obljubilo, da bo to važno zborovanje kolikormoč podpiralo.

Prireditve bo zanimiva osobito za katehete, ki morajo tudi slabo nadarjene, omejene in nezmožne otroke pripraviti do tega, da so vredni za sprejem sv. zakramentov. Tudi podnormalne otroke morajo utrjevati v dobrem, da bodo v poznejšem življenju zavarovani pred zapeljevanjem in zlorabo.

Pri tečaju bodo sodelovali veljavni učenjaki, kot Foerster, Willmann in dr. Ker bo v poletni dobi v Monakovem tudi razstava, ki bo obsegala posebni šolski oddelček, — je upati obilne udeležbe.

V sporedu je naštetih 15 točk; vseh govorov bo 28. Ob sklepu bodo udeleženci obiskali tudi monakovske pomožne šole, da se prepričajo o praktičnih uspehih na teh zavodih.

Enotni katekizem. V Monakovem se je bila lani, meseca novembra sprožila misel, naj bi se za dežele nemškega jezika vpeljala ena in ista knjiga za uporabo pri verouku. Nadškof v Monakovem je povabil k sebi slovečega kateheta P. Linden-a ter ga prosil, naj bi zastavil svoj vpliv pri drugih bavarskih škofih, da bi se priredila na podlagi njegove 3. izdaje srednjega Deharbejevega katekizma nova, za vso Bavarsko veljavna knjiga krščanskega nauka. P. Linden je potem stopil do posameznih škofov, ki so njegovo namero z veseljem odobrili. Ko so vsi ordinariati g. prireditelju pismeno izrazili svoje želje glede nove, skupne izdaje katekizma, je P. Linden sestavil osnutek po danih navodilih, ki je že natisnjen za enkrat z naslovom: »Četrta, vsestransko popravljena izdaja srednjega Deharbejevega katekizma«. (Pustet, Regensburg.) Stavke so ohranili nepokvarjeni, da bodo mogli do jeseni še izvršiti morebitne izpremembe. Novi katekizem

bodo uvedli o Veliki noči leta 1909. Pričakuje se, da se bodo uniji pridružile v bližnji bodočnosti tudi škofije severne Nemčije, istotako tudi avstrijske škofije, ker se je želja za to že izražala na zadnjem katehetskem tečaju na Dunaju.

Potrebne ilustracije za srednji, kakor tudi za mali novi katekizem bo izdelal sloveči zgodovinski slikar Filip Schumacher v Monakovem.

Jezus — kot krstno ime. Navadno velja pravilo, da se noben otrok ne sme krstiti na ime Jezus. Utemeljuje se to določilo s tem, da je ime Jezus najsvetejše in gre samo nebeškemu Detetu. Toda če delajo izjemó Španci, bi smela

ista pravica veljati tudi za druge narode. Na Španskem se mnogokje bere na napisih trgovin Jezus kot krstno ime; tudi v govorjenju se večkrat čuje to ime, seveda v raznih varijacijah in izpremembah. Še celo deklicam dajejo to ime z malo razliko, da dodajo žensko končnico n. pr. Jezusa (izg. Chessussa) ali pa Jesusita.

Belgijski justični minister je v posebni naredbi zaukazal, naj se odstranijo iz izložbenih oken vse nenravne knjige in podobe, »ker zlasti mladina mnogo škode trpi vsled pohujšljivih knjig in podob.« Tisti trgovci, ki se ne pokore tej naredbi, se bodo strogo kaznovali.

Zgledi, uporabni pri katehezi.

Čudežna monštranca. Marsikomu je morda že znan sledeči čudežni dogodek; ker bo pa 25. maja ravno 300-letnica njegova, se nam ždi umestno, da ga objavimo tudi na tem mestu, saj ga bodo gg. katehetje prav sedaj lahko uporabili, ko pripravljajo deco za prvo sv. obhajilo.

Leta 1608., dne 25. maja, se je dogodilo v Favarni na Francoskem (Burgundskem) to-le: V omenjenem mestecu je bilo o Binkoštih izpostavljeno sveto Rešnje Telo. Veliki oltar je bil lepo okrašen s cveticami; svilenih prtov in dragocenih preprog je bilo na izobilje. Mnogo lučic je gorelo okrog Najsvetejšega. Po nesreči je padel utrinek od sveče na oltar, ki se je naglo vžgal. Ves lesen nastavek je bil naenkrat v ognju, svečniki so popadali na tla, kmalu ni bilo videti družega kot pepel. Kaj pa monštranca z Najsvetejšim? Ostala je prosto v zraku, kakor bi jo držali angeli. Tisoči in tisoči so prišli gledat čudežni dogodek. Tretji dan je bila cerkev osnažena in oltar za silo prirejen, da se je na njem zopet lahko maševalo. Nekako ob desetih dopoldne je bilo ravno povzdigovanje pri sv. maši. V trenutku, ko je mašnik povzdignil sv. hostijo, se je spustila monštranca počasi samaodsebe na korporale. Besançonski škof je preiskal natančno ta čudež ter je o njem poročal papežu Pavlu V., ki se je silno razveselil božjega pričevanja o pričujočnosti Jezusovi v sv. R. T. Več kot 10.000 ljudi je bilo priča tega čudeža.

Spoved.

Pogovor pesnika-katoličana Klementa Brentano s protestantovsko gospodično Lujizo Hensel. Ko je pesnik Brentano po mnogih zmotah in blodnjah spoznal neumnosti sveta, pa tudi svojo notranjo razdejanost in zapuščenost, tožil je večkrat znancem v prijateljskem zaupanju čez zmote svojega življenja. Misli je, da si bo olajšal na ta način vest, toda prave tolažbe in miru ni našel. Grenki spomini na preteklost so mu težili življenje. V njegovo pusto, mrklo in žalostno srce je posijal žarek tolažbe, ko se je jeseni leta 1816. pri nekem družinskem večeru v Berlinu sešel s pošteno, protestantovsko gospodično, z znano pesnico Lujizo Hensel, ki se je pozneje izpreobrnila in prestopila v katoliško cerkev. Njeno priprosto, nedolžno-odkrito obnašanje mu je ugajalo, — zato ji je zaupal in razodel vso svojo potrto in notranjo razdvojenost. Lujiza Hensel mu je pa z veliko resnostjo odgovorila: »Kaj vam pomaga, ako pripovedujete te reči mladi deklici? Vi ste katoličan in t a k o s r e č n i, d a i m a t e s p o v e d. Razodenite spovedniku, kar vas teži!«

Brentano je pri tem odgovoru zahteval, da so ga lahko vsi čuli, in je rekel: »To mi torej pove hčerka lutrovskega župnika!« Obrnil se je v kot in jokal. Je bilo pač poniževalno za pesnika, da je moral slišati veliko resnico iz ust gospodične, ki mu je razodela, da spoznanje notranje bede ne spada v salon,

ampak v cerkev pred duhovnika, — a to ponižanje mu je prineslo mir in srečo. Bojeval se je za mir in ga je slednjic tudi dosegel. »Pojdite k spovedi,« to je bil stalen opomin, kadar je pozneje zopet tožil gospodični o svoji notranji nesreči. Ubogal je in sklenil, da hoče opraviti dolgo spoved.

Šel je k takratnemu proštu Tauberju v Berolinu, ki je bil znan kot goreč, ljubezniv in delaven duhovnik, in ga je prosil, da bi ga spovedal, kadar bo zadosti pripravljen. Že pri tem obisku, ko je duhovniku le površno razkril svoje

težave in dušne bridkosti, se je jel tajiati led njegovega nesrečnega srca, kajti namestnik božji ga je tako iskreno in sočutno potolažil ter mu dajal pogum in zaupanje. Cel mesec se je pripravljaj in še bojeval dušni boj, nato pa se je spovedal, kar je bil že deset let opustil. Ko je dobil sv. odvezo, je vstal častitljivi duhovnik in je solznih oči objel spovedenca. Drugi dan je Brentano prejel tudi sv. obhajilo in je bil presrečen. Našel je zopet svojo mater: sveto katoliško cerkev, našel je mir z Bogom in s seboj!

Katehetski pripomočki.

Za katehete zlasti na deželi. Veroučitelji vedno povprašujejo, kakšne in katere biblične slike bi bile najprimernejše, najboljše in najcenejše. Doslej so bile po naših šolah v navadi samo Herderjeve in Pesslerjeve biblične podobe. Poslednja zbirka v oljnatih barvah izvršenih slik je zato zelo priporočljiva, ker se nahajajo v nji uprizoritve, kakršnih v drugih ne najdemo, n. pr. Pogin Sodome in Gomore, konec Faraonove vojske, ozdravljenje Tobijevo, Daniel v levnjaku, Kristus pred Pilatom itd. (Prva in druga slika nista za šolo.) Kdor ima obedve zbirki, se sme za silo zadovoljiti.

Na deželi je z nazorili za verski pouk slabo preskrbljeno. Krajni šolski sveti se izgovarjajo, da ni denarja, ali pa sploh nimajo smisla za učila, ki se dajo porabiti pri krščanskem nauku. Še težje je preskrbeti učila za razne zasilne in gorske šole. Katehet, ki ima več takih šol, si lahko pomaga z ročno biblično knjigo, ki ima naslov: *Das Neue Testament in Bild und Wort*, 80 biblische Szenen von P. Hartmann S. J., mit 80 Vollbildern nach Schnorr v. Carolsfeld. Mainz, Verlag der Druckerei Lehrlinghaus. Cena vez. knjigi M. 3/20.

Kritika v glasilu dunajskih katehetov je bila prav ugodna, kar zamore tudi pisatelj teh vrstic, ki je knjigo naročil, potrdati. Podobe so 15 cm visoke in 18 cm široke ter razmerno dosti vidne. Poobarvane sicer niso, toda kdor ima količkaj razuma za barve, bi to lahko sam izvršil. Podobe so delo znanega mojstra

Schnorr v. Carolsfeld-a. Oblika knjige je pripravna, v veliki osmerki in se brez težav prenaša lahko iz ene na drugo šolo. Tudi cena ni visoka.

Razlaga, ki je vpletena, je izborno delo P. Hartmanna d. J. Samo mal vzorec! Pri sliki, ki predstavlja, kako je Jezus očistil in ozdravil mrtvoudnega človeka, ki so ga spustili predenj skozi streho, se začne razlaga tako-le: »Mesto Kafarnaum je bilo na severo-zahodnem delu Galilejskega morja. Tam se je Jezus v svoji učeniški dobi prav rad mudil... V tem mestu so stanovali apostoli Peter in Andrej, Jakob in Janez; tu je našel tudi Levi-ja, poznejšega Mateja, ki ga je poklical od mitnice. Mnogo zelo važnih čudežev je Jezus tukaj storil: Obudil je Jairovo hčerko, ozdravil stotnikovega hlapca, taščo Petrovo, ženo, ki je trpela na krvotoku, več obsedenih. V ondotni sinagogi je mnogokrat pridigoval, večkrat ob morski obali in na okoliških hribih. V Kafarnaumu je obljubil tudi najsvetejši zakrament in je postavil sv. Petra za poglavarja svete cerkve...«

Po tej in še nadaljni razlagi se še-le pripoveduje čudež, ki ga slika predočuje.

V isti založbi je izšla na novo predelana liturgična knjiga, ki jo tudi priporočamo. Naslov knjigi je: »Die Schönheit der katholischen Kirche« von Gregorius Rippel, neu bearbeitet und mit 16 Vollbildern (Lichtdruckbildern) versehen. Cena 2 M. Omenjeno delo je bogata zakladnica za liturgične kateheze in pridige.

Šolske vesti.

Vabilo na sestanek somišljenikov. Na binkoštni torek dopoldne se bodo sešli ob 9. uri v šoli na Grosupljem učitelji in učiteljice člani Slomškove zveze na prijateljski razgovor. Na Grosupljem se stekajo tri železnice in je ondi zaradi tega prav primeren kraj za sestanke. — Jutranji vlaki prihajajo okrog 8. ure, a popoldanski odhajajo okrog 2. ure. Pridite! — Za »Slomškovo zvezo«: Fr. Jaklič, tč. predsednik. — Dobrepolje, dne 8. maja 1908.

Osebnosti. Profesor H. državne gimnazije v Ljubljani, g. Iv. Macher, je dobil dopust za šolsko leto 1908/09, da more prevzeti vodstvo ljubljanske višje dekliske šole, oziroma dekliskega liceja. — Deželni šolski svet je sklenil priporočiti c. kr. učnemu ministrstvu, da podeli c. kr. okr. šolskemu nadzorniku g. Ivanu Thumi v Postojni naslov ravnatelja. — Naučni minister je imenoval suplenta na navtiškem oddelku trgovinske akademije v Trstu, g. dr. Petra Parentina pravim učiteljem istega zavoda. — Profesor g. dr. Henrik Gartner je povodom svojega umirovljenja dobil naslov šolskega svetnika.

V drugo plačilno vrsto sta bila pomaknena g. Milko Kalan in Ivan Bratina, učitelj v Sela-Ruti pri Velčah.

Dopusti. Gdč. Marija Škaberne, učiteljica v Šmartnem, je dobila trimesečni dopust, da se pripravi za meščanski izpit. Zaradi bolezni so dobili dopust: gdč. Uršula Mazzi, učiteljica v Sostrem, gdč. Julijana Suppan-tschitsch, vadnična učiteljica v Ljubljani, g. Mihael Kalan, nadučitelj v Št. Petru, g. Matej Peterlin, nadučitelj v Studencu pri Krškem, gdč. Albina Prevec, učiteljica v Dvoru, gospa Rezalija Salberger-Meriva, učiteljica na Jesenicah, gdč. Marija Mlakar, učiteljica na Vrhniki in g. Anton Drašček, učitelj pri D. M. v Polju.

Vpokojen je na lastno prošnjo gosp. Karol Prešern, c. kr. okrajni šolski nadzornik v Celovcu. — Pokoj se dovoli nadučitelju g. Jožefu Franketu v Št. Petru pri Novem mestu. — Na lastno prošnjo se vpokoji gdč. Eliza Jakli, učiteljica v Kobaridu.

Umrla je dne 15. aprila t. l. gdčna Evgenija Pader, učiteljica v Poljanah nad Škofjo Loko. — Dne 23. aprila t. l.

je v Ljubljani umrl vpokojeni učitelj g. Valentin Kumer. — Dne 13. aprila t. l. je v ljubljanskem uršulinskem samostanu umrla M. Dominika Dereani. Rojena je bila v Žužemberku, dne 23. aprila leta 1868, in je 16 let vneta delovala kot učiteljica na vnani uršulinski šoli. Bila je tudi spretna slikarica. — Dne 19. aprila tega leta je umrl v Leskovcu pri Krškem tamošnji nadučitelj gospod Ivan Rupnik. Rojen je bil v Idriji leta 1851., kjer je tudi obiskoval ondotno učiteljsko šolo. Služboval je v Idriji, v Ljubljani na Mahrovi trgovski šoli, v Črnomlju in od leta 1890. kot nadučitelj v Leskovcu. — V Slivnici na Štajerskem je umrl gosp. Boštjan Sirk, vpokojeni nadučitelj.

Učiteljske izpremembe. (Kranjsko:) Za šolsko praktikantino na Jesenicah je imenovana gdčna Cecilija Vilman, za hospitantino na privatni šoli v Marijanišču pa gdčna Helena Potočnik. Obolel je gosp. Jožef Potrato, učitelj na Igu, za suplentko je vsled tega imenovana gdčna Terezija Furlan, provizorična učiteljica v Tomišlju. Za suplentinjo v Št. Petru pri Novem mestu je imenovana gdčna Marija Grobovšek, doslej suplentinja v Dobrepoljah, začasno vodstvo pa prevzame definitivna učiteljica gdčna Marija Ažman. G. Ivan Kren, definitivni učitelj v Kočevju, se je odpovedal službi. Suplentinja v Loškem potoku gdčna Ljudmila Kováč in suplentinja v Gornjem Logatcu gdčna Ljudmila Juvan sta imenovani za provizorični učiteljici. Suplentinja v Babinem polju gdčna Marija Modic je imenovana za provizorično učiteljico in voditeljico istotam. V Šenčurju je definitivno nastavljena gdčna Amalija Kecelj. Nadučiteljem v Dobrepoljah je imenovan g. Fran Jaklič; začasno vodstvo se podeli učitelju g. Iv. Štruklju. Obenem je deželni šolski svet sklenil, da se gosp. Iv. Štrukelj imenuje nadučiteljem extra statum pod pogojem, da deželni odbor temu pritrdi. Začasno vodstvo II. mestne deške ljudske šole v Ljubljani se podeli ondotnemu učitelju g. Janko Jegliču. Zajedno se sklene, da se na tej šoli ustanovi nadučiteljsko mesto extra statum pod pogojem, da pritrdi tudi deželni odbor. Imenovani so: g. Fran Flere v Št. Lovrencu za nadučitelja v Rovtah, gdčna Alojzija Ste-

bi za učiteljico v Kokri, gđena Ivana Orel za definitivno učiteljico na Mirni. Službenim potom je prestavljen gosp. Fran Fabinc z Jesenic v Svibno. Za suplentko v Sostrem je imenovana gđe. Antonija Adamič, za suplentko v Grahovem gđena Ivana Gabrovšek, ker je g. Hinko Likar obolel. Vodstvo te šole je prevzela gđena Marija Krall. Za provizoričnega učitelja v Dolenji vasi je imenovan g. Pavel Ločnik, za provizorično učiteljico na Rakeku pa gđena Zofija Suša. Za suplentko na vadnici ženskega učiteljišča v Ljubljani je imenovana gđena Lea Levec, definitivna učiteljica na osemrazredni nemški dekliški šoli v Ljubljani, za suplentko v Št. Petru gđena Leopoldina Kogej, doslej suplentka v Dolenjem Logatcu. Začasno voditeljica v Št. Petru je imenovana izprašana učiteljska kandidatinja gđena Ljuboslava Orehek, za suplentko v Studencu pri Krškem absolvirana učiteljska kandidatinja gđena Julija Hajnrihar, za suplentko v Dvoru gđena Karolina Zupančič iz Besnice, za suplentinjo na Jesenicah gđena Marija pl. Zhorsky, za suplentinjo na Vrhniki gđena Ivana Meseč iz Polhovega gradca, za suplentinjo pri D. M. v Polju gđena Gabrijele Šimenc. V Harijah je definitivno nastavljena učiteljica gđena Viktorija Cigoj, v Št. Vidu nad Ljubljano je definitivno nastavljen g. Viktor Mihelič. Na meščanski šoli v Krškem je nastavljen kot strokovni učitelj g. Maksimilijan Hočevnar, v Ržišah je definitivno nastavljena gđena Alojzija Trošt in v Vremah gđena Julija Karlin. Gospod Karol Hlebec je od D. M. v Polju prestavljen na Ubelsko.

(Koroško:) Imenovani so: nadučiteljem v Spodnjem Dravbergu nadučitelj v Št. Primožu pri Št. Vidu v Podjuni g. Jožef Privasnik, učiteljem v Celovcu tamošnji stalni pomožni učitelj gosp. Karol Strobl in učitelj g. Oton Klebermass v Kolbnici, stalnim pomožnim učiteljem v Celovcu tamošnji začasni pomožni učitelj g. Ludovik Primoschitz, kot provizorična učiteljica za Št. Štefan na Zili pa zasebna učiteljica gđena Neža Hudovernik. Prestavljeni so: podučitelj g. Emil Podlipnik iz Wolfsbacha v Poreču, podučiteljica gđena Berta Kohler iz Poreča v Gospo Svetu, gđena Hermina Reiner iz Št. Štefana na Zili v Rožek in gđena

Marija Weiss iz Pulsta v Trebenju. Prestavljena in začasno kot pomožna moč šoli v Podkloštru je pridružena učiteljica gđena Ana Diem v Trepoljah. Za nadučitelja v Domačalah je imenovan g. Tomaž Blüml, učitelj v Malošče, za nadučitelja v Gradencu gospod Mihael Kropi, učitelj na Rudi, in za učitelja v Čačah g. Gustav Srebrnik, učitelj v Podgorjah.

(Štajersko:) Začasno vpokojena učiteljica gđena Leticija Kobale v Hrastniku je nastopila svojo službo. Definitivno so nastavljeni: g. Fran Staufer v Pilštajnu, gđena Ana Ciuha pri Sv. Duhu na Stari gori, gđena Ema Zencovich pri Sv. Juriju na Ščavnici, gđena Angela Wantur pri Sv. Lovrencu nad Mariborom. Kot nadučitelj v Zusmu je nastavljen g. Makso Šribar, dosedaj nadučitelj v Beli cerkvi na Kranjskem. Definitivni so postali: v Polzeli g. Peter Loparnik, dosedaj v Št. Janžu na Dravskem polju; v Braslovčah gđena Marija Jašovnik, dosedaj v Št. Rupertu v Slov. goricah; v Letušu gđena Friderika Zmrzlikar; v Št. Juriju ob Taboru g. Fran Košir, dosedaj na Runču; v Ščavnici gđena Alojzija Gorjak; v Legnu gđena Ana Klein, dosedaj na Ponikvi ob Južni železnici in v Pišecah gospod Jožef Bohinc.

(Primorsko:) Učitelj g. Matevž Mikuš je na lastno prošnjo zaradi bolezni premeščen iz Loga v Tolmin, na njegovo mesto pride g. Josip Hudec.

Okrajne učiteljske konference. Za postojnski okraj se bo vršila dne 27. junija 1908. v Postojni. Poleg običajnih točk so na dnevnem redu sledeče teme: 1. Slovnikiški pouk v ljudski šoli. Poročevalec g. Josip Kostanjevec, c. kr. vadniški učitelj v Ljubljani. 2. Kako praznuj ljudska šola dostojno 60 letnico vladanja presvetlega cesarja Franca Jožefa I.? Ta referat ima izdelati učiteljstvo v krajnih učiteljskih konferencah, oziroma voditelji enorazrednic, ter ga predložiti c. kr. okr. šol. nadzorniku najkasneje do dne 15. maja t. l. Poročevalec se določi pri konferenci. 3. Razvitek šolstva v postojnskem šolskem okraju za vladanja presvetlega cesarja Franca Jožefa I. Poroča g. nadučitelj Anton Skala. — Konferenca za brežiški, kozjanski in sevnjski okraj se bo vršila dne 11. junija 1908. na Vidnu. Na dnevnem redu so sledeče teme:

1. Kako naj goji ljudska šola patriotična in dinastična čustva pri šolski mladini? S posebnim ozirom na letošnji cesarski jubilej. 2. Kako se naj pouk v geometričnem oblikoslovju preosnuje na naših ljudskih šolah, da ustreza današnjim zahtevam? 3. Katera načela naj se pri sestavljanju urnikov posebno upoštevajo? Sestaviti je vzorne urnike za enorazredne do šestrazredne šole.

Okrajna učiteljska konferenca slov. ljudskih šol v Ljubljani bo dne 11. junija 1908. ob 10. uri v veliki dvorani »Mestnega doma«. Dnevni red: A. Slavnostna seja v proslavo 60 letnice Njega veličanstva presvetlega cesarja Franca Jožefa I. 1. Nagovor okrajnega šolskega nadzornika A. Maierja. 2. Vdanostna izjava mestnega učiteljstva. 3. Cesarska pesem. B. Konferenca. Izbor učnih knjig. Poročilo književnega odbora. Volitev treh članov književnega odbora i. dr.

Gornjegrajskega in vranskega okraja letošnja uradna učiteljska konferenca se bode vršila dne 24. junija 1908 v Mozirju. Poročal bode okrajni šolski nadzornik in obravnavale se bodo tri naloge in sicer: 1. Važnost šolskih izletov. 2. Kako se naj oblikoslovje v ljudski šoli obravnava, da koristi kmetijstvu in obrtništvu? 3. Sestava vzor-

nih razredov učnega časa za eno- do šestrazredne ljudske šole v smislu § 17. izvršilne naredbe k del. šol. in učnem redu. — Obravnavam sledi poročilo o stanju in uporabi okrajnih učiteljskih knjižnic in nato volitve.

V Št. Vidu na Dolenjskem bo v nedeljo 17. maja ob 3. uri popoldne v šoli sestanek staršev in vzgojiteljev. Dnevni red: 1. Zakaj škoduje slabo vedenje učencev zunaj šole tudi staršem? Poroča c. kr. okr. šolski nadzornik Ljudevit Stiasny. 2. Škodljivost opojnih pijač (združeno s skioptišskimi slikami). Poroča c. kr. okr. šol. nadzornik Ljudevit Stiasny. 3. Zgodbe novega testamenta (s skioptišskimi slikami). Poroča katehet Jernej Kovič.

Nove in razširjene šole. Novo enorazrednico ustanove v Podlubinju, dvorazrednica v Volčah se razširi v trirazrednico.

Pletarsko šolo ustanove v Šturijah na Vipavskem.

Šola na Čresu, ki jo je ustanovila družba sv. Cirila in Metoda za Istro, je dobila pravico javnosti.

Nov red za izkušnje na dekliških licejih izda nančni minister Marchet. Novi red se uvede še to šolsko leto.

Drobtine.

Poročilo iz odborove seje »Slomskove zveze«, ki je bila dne 15. aprila t. l. 1. Četrty občni zbor se bode vršil v začetku septembra t. l. v Bohinjski Bistrici. Natančen spored priobčimo pozneje. Obljubili so se nam že odlični predavatelji. Pozivljamo somišljenike, da že sedaj mislijo na mnogoštevilno udeležbo in agitirajo zanjo.

2. Vzame se na znanje, da je društvo pristopilo in bilo vsprejeto v »Katoliško učiteljsko zvezo«, ki ima svoj sedež na Dunaju in šteje več tisoč članov.

3. Društvo bo de po možnosti prispevalo za Primožičev nagrobni spomenik in bo de v ta namen tudi nabiralo prostovoljne darove.

4. »Slomskova zveza« se bo de obrnila na dež. odbor s prošnjo, da bi preiskrbel učiteljstvu dve brezplačni sobi v deželni bolnici; ako pa bi se to nikakor

ne moglo dovoliti, pa naj bi se vsaj učiteljstvu dovolilo rabiti II. razred za celo III. razreda.

5. Ko bo de zboroval ustavni odsek dež. zbora, bo de šla deputacija »Slomskove zveze« k deželnemu odboru priporočiti se za regulacijo učiteljskih plač. V deputacijo so izvoljeni: državni in deželni poslanec Fr. Jaklič, učiteljica P. Krušič in nadučitelj Iv. Štrukelj.

6. Dopisnike in sodrujnike »Slovenskega Učitelja« se bo de primerno honoriralo. Iv. Štrukelj, tajnik.

Nagrobni spomenik Štefanu Primožiču. Odbor »Slomskove zveze« je sklenil postaviti društvenemu odborniku, † nadučitelju g. Štefanu Primožiču dostojen nagrobni spomenik ter se bo de v ta namen nabirali tudi prostovoljni doneski naših somišljenikov. Doslej so darovali: Po 4 krone: profesor A. Kržič, državni

poslanec Fr. Jaklič, kaplan Iv. Baloh; po 2 kroni: profesorja dr. J. Gruden, Evgen Jarc in c. kr. voditelj čipkarskega tečaja na Dunaju g. I. Vogelnik, učiteljici A. Fatur in P. Krušič, c. kr. učitelj J. Novak, nadučitelj Iv. Štrukelj, c. kr. katehet Fr. Oswald, trgovec Fr. Goli; po 1 krono: dekan M. Arko, kaplan M. Zevnik. Nadaljne darove sprejema Ivan Štrukelj, nadučitelj v Dobropoljah.

Velikodušen dar. Veleč. gospod kanonik in profesor Anton Kržič je daroval »Slomškovi zvezi« pet deležev »Vzajemnega podpornega društva« v vrednosti 1200 kron. Za to veliko darilo se podpisani odbor najiskrejeje zahvaljuje. Fr. Jaklič, tč. načelnik; Iv. Štrukelj, tč. tajnik; A. Fatur, tč. blagajničarka.

Nova Slomškova slika. Akademični slikar Pistor je naslikal pokojnega lavantinskega škofa A. M. Slomška in razstavil to sliko v Celovcu. Pravijo, da prekaša ta slika vse dosedanje.

Učiteljske plače v Avstriji. (Dalje.) 9. Salzburgsko: Zakon z dne 2. julija 1907., dež. zak. št. 9. Plače v Salzburgu 1400 K, 1600 K, 1800 K; drugod 1200 K, 1400 K, 1600 K. Opravilne doklade: enorazrednica 200 K, dvorazr. 300 K, trirazr. 400 K, štiri- in petrazr. 500 K, šestrazr. 600 K. Stanarina šolskega voditelja v Salzburgu 40 odst. temeljne plače, drugod 30 odst. Učitelstvo vživa prosto stanovanje ali pa dobi odškodnino v Salzburgu 500 do 600 K, po deželi 200 do 400 K. Petletnice: tri po 150 K, tri po 250 K od def. nameščenja. Najvišja plača: 4230 K. Razlika z našimi: kron 1950.

10. Štajersko. Glej »Ročni zapisnik«.

11. Šlezija. Zakon z dne 6. novembra 1901., dež. zak. št. 42. Vse učitelstvo je razdeljeno v štiri plačilne razrede. I. 2000 K (20 odst.), II. 1800 kron (30 odst.), III. 1600 K (30 odst.), IV. 1400 K (20 odst.). Provizorični učitelji 900 K, s spričevalom učne usposoblenosti 1200 K. Starostnih doklad imajo sedem po 10 odst. letne plače. Opravilne doklade: enorazrednica 150 K, dvo- in trirazr. 250 K, štirirazr. 400 K, več kakor štirirazrednica 600 K. Vse učitelstvo ima pravice do stanovanja v naturi ali do stanarine. Nadučitelji 300 do 600 K, učitelji 100 do 500 K. Najvišja plača: 4400 K. Razlika od kranjske za 2120 K.

Katoliška učiteljska zveza za Avstrijo nas je prosila objaviti sledeče nazna-

nilo, ki se je soglasno odobrilo na shodu delegatov: Katol. učiteljska zveza stoji odločno na stalšću narodne enakopravnosti in pripoznava narodno avtonomijo posameznih, v njeni zvezi zastopanih društev. Nemški jezik je zgolj občevalni jezik z ozirom na osrednje vodstvo. »Katol. učiteljska zveza« obsoja vsakršni šovinizem, njen cilj je boj proti mednarodnemu brezverstvu, judovstvu in framasonstvu. Katol. učiteljska organizacija je poklicana, da pospešuje duševne in gmotne interese šole ter učiteljstva.

Zveza šteje že 7000 članov ter je vsaka narodnost v zvezinem odseku zastopana. Želeti je, da se ta zveza razširi v mogočno državno zvezo vseh krščansko mislečih učiteljev brez razlike narodnosti. (Informacije daje Viktor Dürport, Übungsschullehrer, Pädagogium, Dunaj I., Hegelgasse Nr. 12.)

»Pedagoško zvezo« nameravajo ustanoviti katoličani v Pragi. Ta zveza naj bi združila vsa učiteljska in katehetska društva ter vse katoliške vzgojevalne zavode. Imela bo namen paralizirati brezversko delovanje učiteljev na visokih, srednjih in ljudskih šolah.

Pedagog Alban Stolz.

Dne 3. svečana t. l. je preteklo 100 let, kar se je porodil v badenskem mestecu deček, ki je pri krstu dobil ime Alban. Če se ga spominjamo tudi mi v tem listu, velja ta spomin slovečemu pedagogu. Zaslouel je kot tak po razpravah, ki jih je objavljial v »koledarjih za čas in večnost«. Celi zvezki so včasih posvečeni vzgoji; večje samostojno delo je njegova knjiga »Erziehungskunst«, ki je izšla že v šesti izdaji. Ker je zadel v pisavi pravi, ljudski ton, so se njegovi spisi razširili med ljudstvo v stotisočeri izvodih. Njegova »Vzgojna umetnost« je pisana na mnogih mestih prav v modernem duhu. Tako n. pr. zahteva naj se zdravoslovje uvede po šolah kot obvezni predmet; večkrat nastopi z ostro obsodbo zoper uživanje strupa v podobi alkohola, tobaka, pa tudi zoper uživanje čaja in kave. Kar najstrožje zahteva varstvo mladine pred blatom nennravnih podob po izložbenih oknih itd. O vzgoji značajev koraka Alban skoraj voprederno s slovečim profesorjem dr. Foersterjem. Spisi velikega katoličana, duhovnika in vzgojitelja imajo torej trajno vrednost!

Armada šolskih otrok. Na dunajskih ljudskih šolah je bilo 1. oktobra 114.811 dečkov in 117.618 deklic, skupaj 232.429 otrok (za 3079 več kot lani). Ves ta drobiž pohaja v 4441 razredov; 20 razredov je pa določenih za slabo razvite, nezmožne otroke.

Društvo za varstvo otrok. Avstrijski narodi praznujejo letos 60letni jubilej vlade svojega cesarja. Naš vladar je izrazil željo, naj bi narodi ne praznovali tega dne s hrupnimi veseljami, ampak s čini ljubezni do bližnjega in sicer naj bi se storilo največ — za zapuščeno mladino. V smislu te vladarjeve želje se je ustanovilo tudi v Ljubljani društvo za varstvo mladine, oziroma za rešitev izprijenih otrok. Učitelstvo mora z veseljem pozdravljati to novo društvo, kajti kdo skuša in čuti nesrečo in kvar izprijenih otrok bolj, nego učitelji, čsorbito še katehet. Povsod se toži o propadanju in izprijenosti mladine, posledice pa čuti pred vsem ljudskošolski vzgojitelj. Najbolj žalostne so te razmere med mestnim delavstvom. Oče in mati gresta za kruhom in otroci, prepuščeni samim sebi, se navadijo kmalu hoditi svojo pot — v lastno pogubo. Poleg tega je ravno pri delavskih otrocih pogosto hrana in obleka pomanjkljiva. Zato se navadijo kmalu, iskati drugod, česar nimajo doma, se navadijo krasti.

Revščina staršev je dostikrat vzrok, da se otroci pokvarijo in zaidejo v hudo delstvo. Najslabše se godi pač v tem oziru nezakonskim otrokom, ki jih dajejo brezvestne matere pogosto v rečo ženskam, ki se ne brigajo nič za vzgajo. Pa tudi po takozvanih boljših hišah se greši neizmerno pri vzgoji otrok. So starši, ki jim je obrt in kupčija desetkrat več mar, kakor vzgoja otrok. Z žalostjo spoznavajo, ko je že prepozno, kako so grešili s svojo malomarnostjo nad svojim zarodom.

Mnogo mladine se izpridi, ker si mora iskati prežgodaj kruha v obrtu ali kot posli v privatnih hišah ali gostilnah. Občevanje z odraslimi povzroča, da taki otroci prehitro dozore in začno po svoje živeti.

Kaj se pa da storiti za mladino, ki je zapuščena ali že izprijena? O tem vprašanju se je že mnogo pisalo in govorilo, zlasti na velikem shodu, ki se je višil lansko leto na Dunaju.

Za slaboumne in vsled boleznih zaostale otroke ustanavljajo

drugod pomožne šole. Tako se otroci, ki pri nas presede pogosto šest let brez uspeha v šoli, vendar le nekaj nauče. Pri nas smatrajo take reve starši in učitelji samo za veliko nadlogo, dočim bi s potrpežljivostjo se jim le še dalo vsaj deloma pomagati. Ali bi se ne dalo n. pr. v Ljubljani napraviti pomožno šolo za zaostale, slabo nadarjene, slaboumne otroke?

Kako žalostno je pri nas z mladino, ki je že zanemarjena in morda že večkrat kaznovana! Take otroke zapirajo v prisilno delavnico, kjer je najlepša prilika, da se v družbi raznih preizkušenih zločincev nauče še tistega slabega, česar še ne znajo. Nemčila je izdala leta 1905 — šest milijonov mark za zavode, v katerih se izprijeni dečki in deklice z delom navajajo zopet k rednemu in poštenemu življenju.

To naj bo v premiselk deželnemu odboru, da ne bo pustil več mladih fantičev med izprijenici v prisilni delavnici!! Opozarjamo pa tudi še enkrat novo človekoljubno društvo, naj pazi na izložbena okna raznih trgovin, da bo ponchalo pohujšanje, ki je trpi mladina vsled brezvestne trgovske špekulacije.

Mučenik Konečny.

Ne bi bili omenjali tega slučaja, ki se je zgodil na Moravskem, ako ne bi bil naš liberalni kolega o tem pisal in kazal koliko krivico je storil deželni šolski svet moravski temu možu in kolik mučenik za svoje svobodomiselstvo je postal nadučitelj Konečny. Ko ropota ves svobodomiselni tabor, morajo grmeti tudi naši svobodomiselni kolegi, ako se komu iz njihove vrste stopi na kurja očesa. In nekaterim gospodom silno ugaja mučeniška vloga, tako zelo, da se je te dni jeden izmed njih ponudil prevzeti vso kazen, ki baje grozi liberalnim učiteljem in obžaluje samo to, da mu deželni šolski svet blizu ne more. — Ti revež!

Torej Konečny! Deželni šolski svet moravski, — v katerem pa takoimenovani »klerikalci« ne odločujejo, je pred nekaj tedni discipliniral Konečnyja. Degradiral ga je za učitelja in ga prestavil na drugo šolo. Zaradi tega so bili pokonci vsi socialni demokratje, Masařkovi, narodni socialci, liberalni Mladoin Staročehi, sploh vse kar liberalno čuti. Imeli so protestna zborovanja in

učiteljska organizacija, h kateri pripada Konečny, mu je podarila za mučeništvo 10.000 kron.

Razumljivo je, da stranka, h kateri kdo pripada, protestira, ako se dela kakemu njenemu članu krivica, a da se zedinijo k skupnemu protestu stranke, ki se sicer smrtno sovražijo, je pa zelo čudno. In to nas je osupnilo, da smo se začeli zanimati za to stvar.

Govorili smo s socialnimi demokrati, češkimi narodnimi socialisti, katoliško-narodnimi Čehi in učitelji, slika nam je stvar vsak s svojega stališča in zato nam ni bilo težko ustvariti sodbe.

Za Konečnyja se potegujejo razne svobodomislne stranke zaradi njegovega protiverskega mišljenja in delovanja. To združuje k njegovi obrambi tako sovražne si stranke, pa nič drugega. Konečny je bil strasten in brez dvojbe izborni naroden in političen agitator, a zaradi tega se ne bojujemo zanj, zaradi tega ni bil discipliniran, pač pa zaradi sledečih točk:

1. Leta 1906. je imel javen govor, v katerem je trdil, da vsaka religija demoralizira in da torej krščanski nauk v šoli otroke demoralizira. Ta svoj govor je tudi objavil in ko je prišel zaradi teh trditvev v preiskavo, je tudi obstal.

2. Ob smrti nadučitelja Talpe, ki je bil v preiskavi zaradi razžaljenja Veličanstva in motenja vere, ter je bil zaradi pijančevanja začasno vpokojen, je pregovoril vdovo, da ga je dala pokopati brez duhovnika. K pogrebu je potem peljal šolske otroke.

3. Dokazali so mu, da je zanemarjal šolo, opuščal pouk in je brez dovoljenja predstojnikov po več dni izostajal iz šole.

Zaradi teh stvari ga je deželni šolski svet prestavil, degradiral in mu odtegnil funkcijsko doklado, a svobodomislci so ga naredili za mučenika.

Iznajditelj barometra. Mesto Faenza v Italiji se pripravlja k proslavi tristoletnice rojstva Torricellija, ki je iznašel barometer. Slavní matematik in fizik Evangelist Torricelli je bil rojen dne 15. oktobra 1608. v Piancaldoli ter je umrl v Florenci dne 25. oktobra 1647. Barometer je iznašel leta 1643., izdelal je prve preproste drobnogleda ter izboljšal daljnogleda.

Kadilci med šolskimi otroki. Predsednik zveze nizozemskih učiteljskih društev je poizvedel potom okrožnic na učiteljstvo o kajenju med šolsko mladino. Odgovorilo je 1200 učiteliev in učiteljic. Iz teh podatkov je razvidno, da je izmed 24.789 dečkov 35% kadilo včasih, 17% redno, a 2% med njimi je takih, ki žvečijo tobak. Izmed 5689 dečkov v dobi od 6 do 7 let jih je kadlo 21% včasih, 7% redno, a 2% je bilo žvekačev. Največ kadilcev je v sirotinških šolah. Sodba učiteljev in učiteljic je soglasna v tem, da je kajenje za otroke škodljivo. Kadilci so najslabši učenci, topi in nepazljivi, pišejo slabo ter se jim roka trese.

Kako vzbuditi mladini veselje do narave? Da bi vzbudil veselje do dela na deželi, je učitelj Rosper na Angleškem zagradil njivo in jo izpremenil v velik vrt, v katerem je napravil 12 velikih gred, in vsako gredo je razdelil na 15 manjših. Ob vходу v vrt je dal postaviti malo utico, v kateri je bilo 12 miz in različnega orodja za dvanajst ljudi za vsakega posebej. Potem je razdelil med fante 15 vrst semen od rastlin, ki so na Angleškem najbolj znane in najbolj koristne. Vsak je moral po eno malo gredo posejati s temi semeni in potem skrbeti ves čas za svoj oddelek. Od pridelkov ostane polovica fantom, polovico pa dobi učitelj, ki si tudi vse natanko zapisuje. V prostih poldnevih poučuje vrtnar tri ure na teden o vrtnarstvu, in učitelj razlaga tri ure o znanosti vrtnarstva. Vsi učenci, ki imajo grede, so dolžni celo leto obiskavati predavanja.

Stem je vzbudil med fanti tako zanimanje in ljubezen do narave, da so si mnogi napravili doma sami vzorne vrte, ki dajejo materam dovolj dobre zelenjave, in je veliko slabega preprečil med mladino in veliko ljudi ohranil na deželi. Prvikrat je to poizkusil leta 1899. in še sedaj z dobrim uspehom nadaljuje.

Zakon za varstvo otrok je predložila angleška vlada zbornici. Določila, ki jih obsega predloga, so velikega socialno-političnega pomena. Otrokom se prepove kaditi, uvede se za mladoletne zločince posebna sodišča, ustanove se posebni mladinski zapori, preosnovale se bodo delavnice in javni poboljševalni zavodi. Pri obravnavah zoper mlade zanikarke bodo morali biti prisotni tudi starši, ki bodo čutili roko pravice, če se jim dokaže malomarnost pri vzgoji.

Požar v šoli. Pri grozni nesreči v Clevelandu je zgorelo nad 160 otrok; med njimi je tudi okrog 30 slovenskih ponesrečencev. Časopis »Nova Domočina« je naštel tudi imena nesrečnih žrtev. Med prizadetimi rojaki je še vedno veliko razburjenje. Slovenci imajo tudi svojo župniško, versko šolo, kjer se otroci naših rojakov poučujejo v materinščini in v krščanskem nauku. Šola, ki je zgorela, je pa državna in brezkonfesionalna!

Otroci v newyorških šolah zapuste šolo lahko v dveh minutah. Grozna nesreča, ki se je 4. marca pripetila v Collinwoodu, Ohio, je napetila šolske oblasti v raznih mestih, da se prepričajo, v kakem položaju so izhodi njihovih šol. Vsem mestom prvači New-York. Tu so otroci tako izučeni, da na prvi poziv vstanejo s svojih sedežev in se podajo po stopnicah na prosto. Dasi imajo nekatere šole v New-Yorku po 3000 otrok, vendar vsi lahko zapuste poslopje v dveh minutah. Vsak razred ima namreč posebne stopnice in vrata so števila ter se odpirajo na zunanje. Razven tega so na vsaki strani poslopja po tri vrata. Posebne vaje imajo otroci enkrat na teden. Janitor pozvoni in takoj vstanejo vsi otroci; starejši dečki in deklice pomagajo učiteljicam. Ko so zadnji otroci urejeni, so zapustili prvi že poslopje. Tako je poslopje izpraznjeno v dveh minutah.

Svobodomislecem v »album«. Pred sodnijo spadajo starši, ako pošljejo svoje otroke v šolo, ki ima na pročelju napis: »Tukaj se ne poučuje krščanski nauk«. Tako je zapisal znani francoski pesnik in pariški svobodomislecno-radikalni poslanec Viktor Hugo († 1885.). Temu možu so pač hodile na misel besede Napolenona I.: »Ljudstva brez vere ne moreš drugače vladati, nego s kanoni«.

Kaj porečejo na to židovski, rdeči, radikalni zagovorniki svobodne šole?... Neolikani in napololikani in zapeljani se bore s publicami, s frazami in s slepili, trezen mislec, ki ima kaj v glavi, pa tehta in presoja vzroke, gleda posledice, vpraša za svet zgodovino.

Razpisane učiteljske službe. (Kranjsko:) Na petrazrednici v Leskovcu je razpisana nadučiteljska služba v stalno nameščenje. Prošnje do 26. maja

1908. na c. kr. okrajni šolski svet v Krškem. — Na dvorazrednici v Trnju je razpisano nadučiteljsko mesto v stalno nameščenje. Prošnje do 1. junija 1908. na c. kr. okrajni šolski svet v Postojni. — Na novoustanovljeni trirazrednici v Igava si so razpisana nadučiteljsko in dve učni mesti s postavnimi dohodki in naturalnim stanovanjem v stalno nameščenje. Prošnje do 1. junija 1908. na c. kr. okrajni šolski svet v Logatcu.

(Štajersko:) Na trirazrednici v Studenicah je razpisano nadučiteljsko mesto (III. plačilni razred). Prošnje do konca maja 1908. na krajni šolski svet v Studenicah.

* * *

Razpisi učiteljskih služb.

Na trirazredni ljudski šoli pri Sv. Petru v Ljubljani je stalno oddati novoustanovljeno učno mesto z zakonitimi prejemki.

Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj predlagati do 10. junija 1908.

Prosilci za stalno nameščenje, ki še niso stalno nameščeni na javnih ljudskih šolah na Kranjskem, morajo dokazati z državnozdravniškim izpričevalom, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 6. maja 1908.

Dr. Henrik pl. Cron.

* * *

Na štirirazredni ljudski šoli na Jesenicah se razpisuje s tem vnovičeno učno mesto v stalno, oziroma začasno nameščenje s pristavkom, da se bo pri oddaji v prvi vrsti oziralo na moške prosilce.

Pravilno opremljene prošnje naj se semkaj vlagajo do dne 20. maja 1908.

* * *

Na enorazredni ljudski šoli na Dobravi pri Kropi se razpisuje vnovičeno učno mesto v stalno nameščenje s pripombo, da se bo oziralo le na moške prosilce.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 25. maja 1908.

* * *

Na dvorazredni ljudski šoli v Kamnigoricu se razpisuje s tem nadučiteljsko mesto v stalno nameščenje.

S to službo je združeno tudi prosto stanovanje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo po predpisani službeni poti do 25. maja pri podpisaneim okrajnem šolskem svetu.

Na kranjskih javnih ljudskih šolah še ne definitivno nameščeni prosilci se imajo izkazati z državno-zdravniškim izpričevalom, da imajo polno fizično sposobnost za službo na ljudskih šolah.

C. kr. okrajni šolski svet Radovljica, dne 14. aprila 1908. **Detela.**

* * *

Na petrazredni ljudski šoli v Loškem Potoku se razpisuje jedno učno mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 20. junija 1908.

C. kr. okrajni šolski svet Kočevje, dne 11. maja 1908. **Schönberger.**

* * *

Na enorazredni ljudski šoli v Kuzelju se razpisuje v stalno eventualno provizorično nameščenje mesto učitelja-voditelja.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 20. junija 1908.

C. kr. okrajni šolski svet Kočevje, dne 11. maja 1908. **Schönberger.**

* * *

Na petrazredni ljudski šoli v Loškem potoku se razpisuje v stalno nameščenje nadučiteljsko mesto s postavnimi prejemki in z užtkom prostega stanovanja.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim spričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 31. maja 1908.

Č. kr. okrajni šolski svet Kočevje, dne 23. aprila 1908. **Schönberger.**

* * *

Na trirazredni ljudski šoli v Dolenji vasi pri Ribnici se razpisuje v stalno nameščenje nadučiteljsko mesto s postavnimi prejemki in z užtkom prostega stanovanja.

Prosilci, ki v kranjski javni ljudski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim spričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 7. junija 1908. leta.

C. kr. okrajni šolski svet Kočevje, dne 1. maja 1908. **Schönberger.**

* * *

V novomeškem okraju se razpisujeta v stalno nameščenje nadučiteljsko mesto na dvorazrednici v Št. Petru in učno mesto na dvorazrednici v Brusnicah.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom semkaj vlagajo do 30. maja 1908.

C. kr. okrajno glavarstvo Rudolfovo, dne 30. aprila 1908.

Dr. A. Pilshofer.

Listnica uredništva. Tovarišu v J. in drugim. Pristop v »Slomškovo zvezo« javite državnemu in deželnemu poslancu Fr. Jakliču ali pa nadučitelju Iv. Štruklju v Dobropoljah. Udnino pa sprejema le učiteljica Apolonija Fatur v Mošnjah, pošta Radovljica. — Naročnino za »Slovenskega Učitelja« je pošljati uredništvu »Slovenskega Učitelja« v Ljubljani.

„Slovenski učitelj“ izhaja sredi vsakega meseca. Celoletna naročnina 4 K. Rokopisi učiteljske stroke naj se pošljajo c. kr. učitelju Jož. Novaku, Idrinja; rokopisi za „Katehetski vestnik“ pa katehetu A. Čadežu, Semeniške ulice 7 v Ljubljani. Naročnino in reklamacije sprejema: Uredništvo „Slovenskega Učitelja“ v Ljubljani.

Urednika: J. Novak in A. Čadež. Tiska Kat. Tiskarna. Obl. odgovoren: Iv. Rakovec.

Slovstvo in glasba.

Nazorni nauk. Za drugo in tretje šolsko leto. Spisala Ljudevit Černej in A. Štupca. V Ljubljani, 1907. Izdala »Slovenska Šolska Matica«. Natisnil Drag. Hribar v Ljubljani. Letos je izdala »Slov. Šolska Matica« I. snopič te pomožne knjige za ljudskošolske učitelje, ki obsega sledečo tvarino: I. Šola in dom. II. Pomlad. III. Vas. Ker bomo o knjigi obširneje govorili, ko bo dovršena, omenjamo danes le nekaj opazk. Na prvem naslovnem listu naj bi izostal »I. snopič«, ker je naslovni list namenjen za celo knjigo. Oddelek »Gozd« bi moral biti zaznamovan z zaporedno črko E. Kar se pa vsebine tiče, moramo priznati, da je jako bogata in vsestransko obdelana. Veselo nas je presenetil takoj prvi odstavek z napisom: »Z Bogom začni vsako delo! Želimo le, da bi ta odstavek prav pazljivo prebrali zlasti tisti učitelji, ki bi tako radi spravili molitev in druge verske vaje iz naših šol. L. Černej je za vsakim odstavkom navedel vse one berilne sestavke iz Schreiner-Hubadove Čitanke in Josin-Ganglovega Berila, ki se naslanjajo na ravnokar obdelano učno snov. A. Štupca pa jih je navedla skupno za več sestavkov. Zdi se nam prvo pregledneje kakor pa drugo. Tuintam pa so uvrščene tudi pesmice in povestice, ki jih ne najdeš v naših Čitankah, in je vsled njih knjiga še bolj zanimiva, uporabna in prikupljiva. S svojo bogato vsebino pa ne bo služila učiteljstvu le kot pomožna knjiga pri pouku o nazornem nauku, temveč mu bo dobra prijateljica in svetovalka tudi pri obravnavi raznih berilnih sestavkov v višjih oddelkih in razredih ljudskih šol.

Slepa ljubezen. (Slike iz vzgoje. Ljudska igra s petiem v V. dejanjih. Spisal in založil Anton Pesek, šolski voditelj v Narapljah pri Ptuiški gori. Natisnila Učiteljska tiskarna. Cena 1 K, s poštino 1 K 10 vin.)

Prav radovedni smo bili, ko smo prelieli to novo ljudsko igro, saj se opetovano izraža želja, naj bi slovenski pisatelji krenili tudi na to pot in naj bi posvetili svoje moči ljudski izobrazbi s prirejanjem primernih, dobrih, zabavnih in poučnih igrokazov, ki bi se mogli udomaćiti po vseh naših izobraževalnih družtvih.

Hvaliti moramo g. Pesek-a, ki se je lotil igre z lepim namenom, da bi kot učitelj in vzgojitelj mladine poučil vse one roditelje, ki z napačno, slepo, opičjo ljubeznijo do svojih otrok skaze celo vzgojo, pokvarijo še to, kar dosega šola ter izrede namesto poštenjakov — izprijence. Drugi namen g. pisatelja je bil, da bi izpodbil med ljudstvom razne neutemeljene predsodke do »poštenega« učiteljstva.

Da bi igra ne postala preveč suhoparna in tendenčna, vpletena je vanjo ljubezenska zgodba hlapca Janeza in dekletke Mimike, ki služita skupno v hiši slabo vzgojenega dečka. Hlapec in dekleta sta pravzaprav glavni osebi v igri. Odkritosrčno priznavamo, da bo prav vsled tega igri pot zaprta v širšo javnost. Upoštevati moramo prvič dejstvo, da v igrokazu nastopa cela tropa šolskih otrok, katerim se ljubezenski nastopi Janeza in Mimike, ki pojeta zaljubljene pesmi, in ki se njuno ljubkovanje razvije do »strastnega objema« in poljuba, — ne morejo prikriti. Če ima igra po eni plati poučen namen, napravila bi po drugi plati dosti večjo škodo; kajti pomisliti treba, da bi v slučaju vpriporitve silili šolski otroci, da vidijo, kako se predstavljajo njihovi tovariši na odru in bi gledali obenem tudi ljubezenske prizore . . . Ko se nekaj zida, — se podra drugo! Za otroke treba izbirati in najboljša je komaj dobro znanje.

Drugače ima igra mnogo lepih in ganljivih prizorov, dasi je sempatije marsikaj pretiranega. Izprijeni Franček n. pr. govori za svoja leta preveč modro in kaže preveč spoznanja. Nenaravno je večkrat uvrščeno petje n. pr.: Razdraženi otroci naenkrat začno peti; poje se vpričo umirajočega dečka; Janez silil peti Mimiko, ko je prvič sam z njo govoril itd.

Ali bi se ne dal igrokaz popraviti, da bi bil primeren za ljudske odre?

Hrvatski pedagog.-književni zbor je izdal za leto 1907. sledeči knjigi:

1. **Uzgoj u drevnih Helena.** Napisao Ljuboje Dlustuš. »Knjižnice za učitelje« knjiga XLV.

2. **Kraljević i prosjak.** Pripovijetka za odrasliju mladež. Napisao Mark Twain. Prevela Marija Fapkovička. Sa slikama. »Knjižnice za mladež« knjiga XLVI.

Nove katehetske pomožne knjige:

Die biblische Geschichte auf der Unterstufe der katholischen Volksschule. (Ein Handbuch im Anschluss an die kurze bibl. Geschichte von dr. Fr. J. Knecht und die bibl. G. von J. B. Schiltknecht u. ähnliche — mit einer methodischen Anleitung von N. Gottesleben und J. B. Schiltknecht. 6. Auflage. Paderborn, 1908.

Methodisch ausgeführte Katechesen über die hl. Sakramente, verbunden mit einem Unterricht für Erstbeichtende, von Jakob Nist, Pfarrer. Paderborn, 1907.

Katechismus der Kirchengeschichte für Volks- und Bürgerschulen von Fr. X. Bobelka, Pfarrer. Graz, 1908.

Vse omenjene knjige se naročajo v »Katoliški Bukvarni«.

Odlok.*)

K. k. Landesschulrat für Krain.

Zl. 1696. Laibach, am 29. April 1908.

Der k. k. Stadtschulrat wird über das unmittelbar hieramts überreichte Gesuch der Redaktion des in Laibach erscheinenden Lehrerblattes »Slovenski Učitelj« angewiesen die unterstehenden Schulleitungen darauf aufmerksam zu machen, dass das genannte Blatt laut des im Hefte I. des Jahrganges 1908 ver-

öffentlichten Programmes ausdrücklich erklärt, unter der neuen Redaktion die Behandlung aller politischen Fragen auszuschließen und nur pädagogisch-didaktische Gegenstände zu erörtern und dass ein Verbot wie vom Gesuchsteller irriger Weise angenommen wird dieses Fachblatt eventuell für Lokallehrerbibliotheken anzuschaffen nicht besteht.

Der k. k. Landespräsident:

Für denselben:

Chorinsky m. p.

*) Odgovor na slovensko vlogo v središču Slovenije.

